

ชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการสอนคิด

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา

วัดและประเมินทักษะการคิดอย่างไร



เอกสาร ศน. ที่ ๑๔ / ๒๕๕๔

กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต ๑



## คำชี้แจงก่อนศึกษา



### วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อให้ผู้ศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการวัดและประเมินทักษะการคิด ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. เพื่อให้ผู้ศึกษานำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนในกลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย ในระดับชั้นที่รับผิดชอบได้
3. เพื่อส่งเสริมการสอนคิดของครูผู้สอน และพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนให้สูงขึ้น



### ขั้นตอนการศึกษา

1. ศึกษาเนื้อหาสาระแล้วทำ เพื่อเพิ่มประสบการณ์
2. หากยังไม่เข้าใจเนื้อหา ขั้นตอนใด ขอให้ท่านทบทวนเนื้อหานั้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง
3. นำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการศึกษาเนื้อหาสาระไปในการวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนาทักษะการคิด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และระดับชั้นที่ท่านรับผิดชอบ



## ขอบข่ายของเนื้อหา

ชุดฝึกอบรมฉบับนี้ มีขอบข่ายของเนื้อหา ประกอบด้วย

บทนำ แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

หน่วยที่ 1 การประเมินทักษะการคิด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หน่วยที่ 2 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หน่วยที่ 3 แนวทางการวัดและประเมินทักษะการคิด





## บทนำ



### แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 26 กำหนดให้สถานศึกษาทำการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้อ การเข้าร่วมกิจกรรม การทดสอบความรู้ในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ

การประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและสอดคล้องกับสภาพจริง ดังนั้นการประเมินผู้เรียนจึงจำเป็นต้องใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย และเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยมีแนวทางการวัดประเมินผลการเรียนรู้ ดังนี้

#### แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. ต้องวัดและประเมินผลทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ ทักษะ และกระบวนการ เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมในสาระการเรียนรู้ รวมทั้งโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. วิธีการวัดประเมินผลต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้
3. ต้องเก็บข้อมูลที่ได้จากการวัดและประเมินผลอย่างตรงไปตรงมา และต้องประเมินผลภายใต้ข้อมูลที่มีอยู่
4. ผลการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องนำไปสู่การแปลและลงข้อสรุปที่สมเหตุสมผล

5. การวัดและประเมินผลต้องมีความเที่ยงตรงและเป็นธรรม

#### จุดมุ่งหมายของการวัดและประเมินผล มีดังนี้

1. เพื่อวินิจฉัยความรู้ ความสามารถ ทักษะ และกระบวนการ เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมของผู้เรียน และเพื่อเสริมผู้เรียนให้พัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะให้เต็มตามศักยภาพ
2. เพื่อใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับให้แก่ผู้เรียนว่าบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้เพียงใด
3. เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสรุปผลการเรียนรู้ และเปรียบเทียบถึงระดับพัฒนาการของการเรียนรู้

### วิธีการประเมิน

กระบวนการวัดและประเมินผลควรสอดคล้องกับธรรมชาติของการเรียนรู้เป็นสำคัญ และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด รูปแบบการประเมินที่เหมาะสม เช่น การประเมินตามสภาพจริง การประเมินภาคปฏิบัติ การใช้แฟ้มสะสม การทดสอบ เป็นต้น ซึ่งรายละเอียดของการประเมินแต่ละรูปแบบ จะขอนำเสนอในหน่วยต่อไป

### การกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

เมื่อครูผู้สอนออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ควรออกแบบการวัดและประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องกัน เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ นั่นคือ มาตรฐานการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ต่างๆ ดังนั้นการวัดและประเมินผลควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. มาตรฐานการเรียนรู้ใดบ้างที่เป็นเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนด
2. กิจกรรมการเรียนการสอนใดบ้างที่ต้องมีในหน่วยการเรียนรู้
3. ผลงาน ชิ้นงาน หรือการปฏิบัติงานใดบ้างที่บ่งบอกว่าผู้เรียนได้บรรลุถึงมาตรฐานการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้แล้ว
4. พิจารณามาตรฐานการเรียนรู้ ชิ้นงาน/ภาระงาน และกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งสามประการนี้ว่า สัมพันธ์ เหมาะสมกันหรือไม่ หากพบว่าไม่เหมาะสมครูควรดำเนินการดังนี้
  - 4.1 อาจมีความจำเป็นต้องปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน
  - 4.2 อาจต้องกำหนดผลงาน ชิ้นงาน หรือการปฏิบัติงานใหม่
  - 4.3 อาจเพิ่มเติมหรือตัดบางมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อให้เหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและผู้เรียน

### องค์ประกอบสำคัญในการวางแผนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีความเที่ยงตรง และเป็นธรรมสำหรับผู้เรียน ต้องมีการวางแผนการประเมินให้ชัดเจนทั้งด้านเกณฑ์ และคำอธิบายคุณภาพของงาน ดังนี้

1. เกณฑ์ หมายถึง สิ่งที่ต้องการประเมินที่ระบุอยู่ในมาตรฐานการเรียนรู้
2. คำอธิบายคุณภาพของงาน คือ เกณฑ์แต่ละตัวที่ระบุในเกณฑ์ จะมีระดับคุณภาพของเกณฑ์จากต่ำไปสูง ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรกำหนดคำอธิบายคุณภาพของงานให้ครบถ้วนทุกระดับ และทุกเกณฑ์จะประเมิน เช่น

ตัวอย่าง เกณฑ์การประเมิน และคำอธิบายคุณภาพในการประเมินการนำเสนอผลงาน

ระดับ คุณภาพ	เกณฑ์การประเมิน				
	ด้านเนื้อหา	ความสามารถ ในการนำเสนอ	การรักษาเวลา	การตอบคำถาม การแก้ปัญหา เฉพาะหน้า	บุคลิกลักษณะ
4	เนื้อหาถูกต้อง ครบถ้วน	นำเสนอถูกต้อง ครบถ้วนเน้น ประเด็นสำคัญ	แบ่งเวลาในการ นำเสนอ เหมาะสม	ตอบปัญหาได้ ตรงประเด็น แก้ปัญหาได้ดี	พูดเสียงดังฟัง ชัด มั่นใจใน การนำเสนอ
3	เนื้อหาถูกต้อง แต่ขาดประเด็น ย่อยบาง ประเด็น	นำเสนอถูกต้อง ครบถ้วนเน้นมี บางประเด็นไม่ ชัดเจน	แบ่งเวลาในการ นำเสนอบาง ช่วงไม่ เหมาะสม	ตอบปัญหาบาง ข้อไม่ตรง ประเด็น แก้ปัญหาได้ดี	พูดเสียงดังฟัง ชัด แต่ขาด ความมั่นใจใน การนำเสนอ
2	เนื้อหาถูกต้อง แต่ขาดประเด็น ที่สำคัญ	นำเสนอ บางส่วนไม่ ถูกต้องมีหลาย ประเด็นไม่ ชัดเจน	แบ่งเวลาในการ นำเสนอหลาย ช่วงไม่ เหมาะสม	ตอบปัญหาบาง ข้อไม่ตรง ประเด็นและ แก้ปัญหาบาง อย่างได้ไม่ดี	พูดเสียง ค่อนข้างเบา ไม่ชัดเจน ขาดความมั่นใจ ในการนำเสนอ
1	เนื้อหาส่วนใหญ่ ไม่ถูกต้อง	นำเสนอ ส่วนมากไม่ ถูกต้องมีหลาย ประเด็นไม่ ชัดเจน	แบ่งเวลาในการ นำเสนอทุกช่วง ไม่เหมาะสม	ตอบปัญหาไม่ ตรงประเด็น และแก้ปัญหา ส่วนใหญ่ ได้ไม่ดี	พูดเสียงเบามาก ไม่มีความมั่นใจ ในการนำเสนอ





## การประเมินทักษะการคิด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

### ลักษณะเฉพาะของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นวิชาที่มุ่งพัฒนาทางด้านภาษา ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารโดยการพัฒนาทักษะการฟัง การดู การพูด การอ่าน และการเขียน ในแต่ละทักษะต้องบูรณาการเข้าด้วยกัน พร้อมกับพัฒนาความสามารถทางภาษาไปพร้อมกับการพัฒนาความสามารถด้านการคิด เพราะภาษาเป็นสื่อของความคิด ฉะนั้นผู้เรียนต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาพูด ภาษาเขียนได้อย่างถูกต้อง ตามหลักไวยากรณ์หรือหลักภาษา การสะกดคำ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน ภาษากับวัฒนธรรม มีความสามารถคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหา โดยใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ

### เป้าหมายการประเมินผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

การประเมินผลการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นการวัดและประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลาย และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยกำหนดเป้าหมายที่สำคัญจำแนกได้ดังนี้

1. การวัดและประเมินผลความรู้และความคิด
2. การวัดและประเมินผลทักษะกระบวนการ
3. การวัดและประเมินผลคุณลักษณะที่พึงประสงค์





### การวัดและประเมินผลความรู้/ความคิด

ความรู้/ความคิดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นการพัฒนาศมรรถนะของผู้เรียน ที่แสดงออกด้วยพฤติกรรมต่าง ๆ ดังนี้

พฤติกรรมที่วัด	พฤติกรรมแสดงออก
1. ความรู้ความจำ	บอกเล่าเรื่อง อธิบาย และบอกให้จำ
2. ความเข้าใจ	อธิบายและยกตัวอย่างประกอบ และปฏิบัติฝึกฝน
3. การนำไปใช้	นำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง
4. การวิเคราะห์	แยกแยะแนวคิดที่ซับซ้อนออกเป็นส่วน ๆ ดีความ ขยายความ ระบุสาเหตุ
5. การสังเคราะห์	รวบรวมความรู้ ข้อเท็จจริง และลงข้อสรุปหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่
6. การประเมินค่า	เปรียบเทียบความรู้และตัดสินใจ หรือสรุปเพื่อการเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนด

### การวัดและประเมินผลทักษะ/กระบวนการ

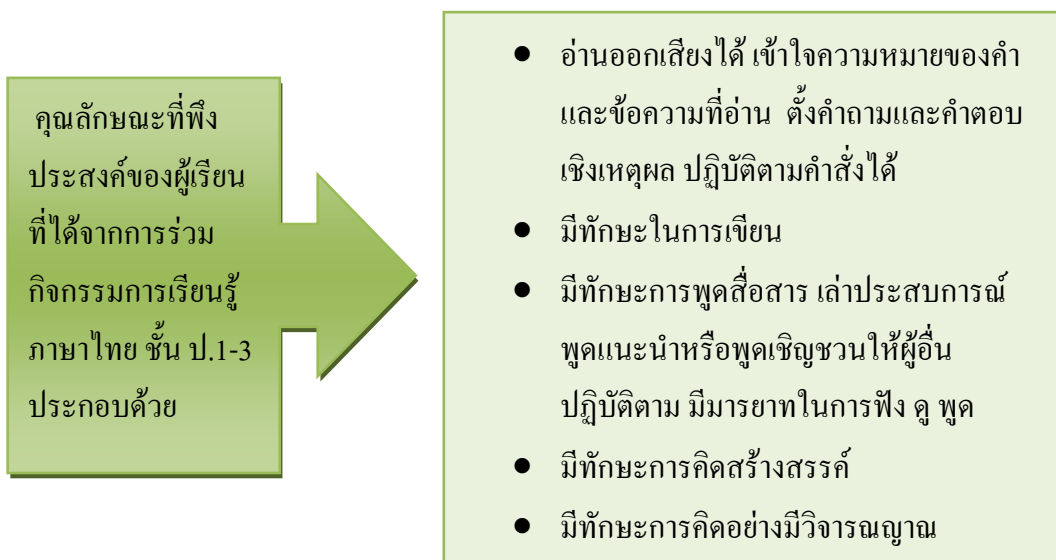
ทักษะ/กระบวนการ ที่เป็นสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ภาษาไทย และสามารถ ประเมินได้จากการแสดงออกตามขั้นตอนของแต่ละทักษะ ดังนี้

ทักษะ/กระบวนการ	การแสดงออกตามขั้นตอนของทักษะ/กระบวนการ
1. ทักษะกระบวนการอ่าน	<ul style="list-style-type: none"> <li>- การเตรียมการอ่าน โดยตั้งจุดประสงค์ในการอ่าน</li> <li>- ทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน</li> <li>- แสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน และสามารถขยายความคิดเห็น และเห็นคุณค่าของเรื่องที่อ่าน</li> </ul>
2. ทักษะการสื่อสาร	<ul style="list-style-type: none"> <li>- การใช้คำศัพท์ ประโยค ข้อความโดยการอ่าน และการเขียน</li> <li>- สามารถสื่อสารได้ทั้งการพูด และการเขียน การอธิบายเรื่องราว</li> <li>- ตรวจสอบความถูกต้องของการสื่อสาร</li> <li>- ปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อเสนอแนะ</li> <li>- การเขียนเชิงสร้างสรรค์ การแสดงความคิดเห็นที่เหมาะสม-</li> </ul>



ทักษะ/กระบวนการ	การแสดงออกตามขั้นตอนของทักษะ/กระบวนการ
3. ทักษะการให้เหตุผล	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผลจากเรื่องที่อ่าน</li> <li>- คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน</li> <li>- สรุปความรู้และข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน</li> <li>- เลือกรูปแบบของการสื่อสาร การสื่อความหมายและการนำเสนอด้วยวิธีการที่เหมาะสม</li> </ul>
3. ทักษะการเชื่อมโยงความรู้	<ul style="list-style-type: none"> <li>- เปรียบเทียบความรู้ของข้อมูลที่ศึกษา</li> <li>- เชื่อมโยงสถานการณ์เพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง</li> <li>- สรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยและศาสตร์อื่น ๆ</li> </ul>
5. ทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์	<ul style="list-style-type: none"> <li>- การพูด การเขียนเชิงสร้างสรรค์</li> <li>- ใช้ความรู้หรือมโนทัศน์เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่</li> <li>- สร้างสรรค์ทางภาษาเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้สาระอื่น ๆ</li> </ul>

### 3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์



### เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทย

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้ง 3 ด้านนั้น สามารถใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล ดังนี้

1. แบบทดสอบ เป็นเครื่องมือที่ใช้ทดสอบผู้เรียน ประกอบด้วย แบบทดสอบประเภทต่างๆ ได้แก่ แบบเลือกตอบ แบบถูกผิด แบบจับคู่ แบบเปรียบเทียบ แบบเติมคำ แบบเขียนเรื่อง หรือเขียนเรียงความ แบบสรุปความคิดเห็น เป็นต้น

2. ชิ้นงาน/ภาระงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นเครื่องมือที่ผู้สอนและผู้เรียนอาจร่วมกันกำหนดขอบข่ายและเกณฑ์ต่าง ๆ ในการทำงาน ซึ่งได้แก่ แบบฝึกหัด การทำโครงการทางภาษา การศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ การร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ การจดบันทึกผลการปฏิบัติงาน หรือบันทึกการอ่าน เป็นต้น

### การออกแบบวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ผู้สอนจะทำการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผู้สอนต้องวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้

1. เชื่อมโยงคุณภาพผู้เรียนกับคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละระดับ
2. เชื่อมโยงกระบวนการพัฒนาผู้เรียน โยประเมินเพื่อช่วยเหลือพัฒนาผู้เรียน
3. เป้าหมายหรือภาพความสำเร็จของการพัฒนาผู้เรียนต้องชัดเจนเป็นรูปธรรม
4. วิธีการและเครื่องมือ การแปลความหมายผลการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกัน

### วิธีการวิเคราะห์ตัวชี้วัดเพื่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวิเคราะห์ตัวชี้วัดเพื่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ต้องพิจารณามาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี และสาระการเรียนรู้แกนกลางชั้นปีนั้นๆ ดังตัวอย่างการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ดังต่อไปนี้

**ตัวอย่าง การวิเคราะห์ตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3**  
**สาระที่ 1 การอ่าน**

ตัวชี้วัด	คำสำคัญ
1. อ่านออกเสียงคำ ข้อความ เรื่องสั้นๆ และบทร้อยกรอง ง่ายๆ ได้ถูกต้องคล่องแคล่ว	การอ่านออกเสียง
2. อธิบายความหมายของคำ และข้อความที่อ่าน	การอธิบายความหมายของคำ ข้อความ
3. ตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผล เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน	การตั้งคำถามเชิงเหตุผล
4. ลำดับเหตุการณ์และคาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน โดยระบุเหตุผลประกอบ	การลำดับเหตุการณ์ และการ คาดคะเนเหตุการณ์อย่างมีเหตุผล
5. สรุปความรู้ข้อคิดจากเรื่องที่อ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิต ประจำวัน	สรุปความคิดเห็นเพื่อนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน
6. อ่านหนังสือตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอ และนำเสนอ เรื่องที่อ่าน	การอ่านหนังสือตาม ความ สนใจ
7. อ่านข้อเขียนเชิงอธิบาย และปฏิบัติตามคำสั่งหรือ ข้อแนะนำ	การปฏิบัติตามคำสั่งและข้อแนะนำ
8. อธิบายความหมายของข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่ และ แผนภูมิ	การอ่านข้อมูลจากแผนภาพแผนที่ และแผนภูมิ
9. มีมารยาทในการอ่าน	มีมารยาทในการอ่าน





## หน่วยที่ 2



### แนวทางการวัดและประเมินทักษะการคิด

#### แนวคิดของการประเมินทักษะการคิด

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดหลักการแนวคิดของการประเมินผลการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. การวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นระหว่างและหลังกระบวนการเรียนรู้ ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ และทักษะต่างๆ โดยครูใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดทักษะกระบวนการคิด และเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
2. ต้องสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรที่ต้องการเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดและสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
3. ต้องกระทำให้ครอบคลุมทุกด้านทั้งด้านความรู้ ทักษะการคิด กระบวนการคิด และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาของสถานศึกษา
4. ต้องมีวิธีการวัดและประเมินทักษะการคิดด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การประเมินการปฏิบัติ (Performance Assessment) การพัฒนาแฟ้มสะสมงาน (Port-folio) และการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment)



## ทางเลือกใหม่ของการประเมินทักษะการคิด

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนไป ตามกรอบแนวคิดสร้างสรรค์ความรู้มาเป็นกรอบแนวคิดในการออกแบบการเรียนรู้ การวัดประเมินผลที่จะรู้ว่าผู้เรียนมีทักษะการคิด กระบวนการคิด และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตรหรือไม่ครูผู้สอนจะเห็นได้จากการแสดงออกหรือการกระทำของผู้เรียนเท่านั้น จึงต้องมีการประเมินผลจากการปฏิบัติจริงของผู้เรียน กรมวิชาการ (2546 : 2-4) ได้เสนอแนะทางเลือกใหม่ของการประเมินให้สอดคล้องกับหลักสูตร ดังได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งผู้เขียนขอเสนอรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินผลการปฏิบัติ (Performance assessment) เป็นการประเมินที่ต้องการให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถที่รอบรู้ด้วยการปฏิบัติหรือผลิตผลงาน โดยรูปแบบของการประเมินที่หลากหลาย คือ การเขียนเรียงความ การทำโครงการ การออกแบบการทดลอง ซึ่งต้องการให้ผู้เรียนได้คิด ได้สังเคราะห์ หรือนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ การทำชิ้นงานภาระงาน และการประเมินจากแฟ้มสะสมงานเป็นการประเมินผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้น โดยผ่านกระบวนการสะสมงาน แล้วคัดเลือกชิ้นงานหรือผลงานที่แสดงถึงความสามารถ ความพยายาม การคิดและกระบวนการทำงานที่เป็นผลงานสำเร็จรูปที่รวบรวมไว้ในแฟ้มสะสมงาน

2. การประเมินตามสภาพจริง (Authentic assessment) เป็นการประเมินการปฏิบัติวิธีหนึ่ง การประเมินวิธีนี้จำเป็นต้องใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เพื่อการตรวจสอบความสามารถของผู้เรียนในการแก้ปัญหาการทำงานในสถานการณ์จริงหรือคล้ายจริงเป็นการประเมินการปฏิบัติอีกวิธีหนึ่ง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนปฏิบัติงานเสมือนการปฏิบัติงานในชีวิตจริง และกำหนดเวลาการปฏิบัติให้เพียงพอและเหมาะสม การประเมินตามสภาพจริงต้องใช้เกณฑ์ หรือมาตรฐานเดียวกับเกณฑ์หรือมาตรฐานที่ใช้ตัดสินการทำงานในชีวิตจริง ในชิ้นงานเดียวกัน หรือประเภทเดียวกัน สภาพจริงที่จะทำการประเมิน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ภาระงานหรือชิ้นงาน บริบท และเกณฑ์การประเมิน ผู้เขียนจึงขอให้ผู้ศึกษาเข้าใจถึงความหมายของชนิดภาระงานหรือชิ้นงาน อันเกิดจากการเรียนรู้และความสามารถของผู้เรียน ดังนี้

1. ภาระงานที่ถูกสั่งให้สร้างขึ้น มี 2 ลักษณะ คือ ภาระงานประเภทรายงาน เช่น การบันทึกผลการทำงานหรือการทดลองภาระงาน และภาระงานที่แสดงถึงกระบวนการขั้นตอนในการคิดที่เป็นระบบเป็นขั้นตอน

2. ภาระงานที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือความสามารถของผู้เรียนที่มีลักษณะเหมือนกัน เช่น การเก็บชิ้นงานที่เกิดจากการวิเคราะห์ เขียนเกี่ยวกับการใช้ไวยากรณ์

3. โครงการงานจากการศึกษาค้นคว้า สำรวจ หรือทดลอง ทั้งที่เป็นโครงการเดี่ยว หรือกลุ่ม

4. แฟ้มสะสมงาน และแฟ้มพัฒนางาน ซึ่งแฟ้มพัฒนางานคือแฟ้มที่มุ่งเน้นการนำเสนอเพื่อการประเมินผลผลิตขั้นสุดท้ายที่ดีที่สุดของงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

4.1 ต้องการให้ผู้เรียนเกิดทักษะการประเมิน

4.2 แสดงความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ และการเจริญเติบโตทางปัญญา แฟ้มลักษณะนี้มีได้เน้นหรือให้ความสนใจที่ผลผลิตที่ทำสำเร็จ แต่สนใจที่ขั้นตอนการทำงานที่ต้องมีกระบวนการคิดอย่างละเอียดรอบครอบ

5. การแสดง การสาธิต เป็นภาระงานที่แสดงออกที่กำหนดจำกัดขอบเขต ฉะนั้นผู้ประเมินต้องกำหนดเกณฑ์การประเมินอย่างรอบครอบและเหมาะสม

6. การทดลองหรือการสืบสวน เป็นการปฏิบัติงานที่ต้องการให้ผู้เรียนมีการวางแผน การปฏิบัติงานและการแปลผลของการศึกษา ผู้ประเมินควรคำนึงถึงความสามารถของผู้เรียน ดังนี้

6.1 สมมุติฐานของการทดลอง

6.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และการแสดงผลข้อมูล

6.3 การลงความเห็นและการสรุปอ้างอิง

6.4 การสรุปข้อสมมุติฐาน และผลที่เกิดจากการทดลองทั้งข้อดี และข้อผิดพลาด

6.5 การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพของการค้นพบจากการทดลอง หรือสืบสวน

7. การนำเสนอผลงาน ด้วยการพูด หรือการแสดงละคร การแสดงบทบาทสมมุติ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเสนอหรือสื่อสารองค์ความรู้ ทักษะโดยใช้ทักษะการสื่อสารที่หลากหลายรูปแบบทั้งการพูด การแสดงท่าทางประกอบ เช่น การกล่าวคำปราศรัย การพูดได้วาที การอภิปราย หรือการอธิบาย การแสดงละคร เป็นต้น

# การประเมินผลทักษะการคิด

แนวทางการประเมินทักษะการคิดของผู้เรียน สามารถแบ่งออกเป็น 2 แนวทาง คือ

## 1. การประเมินผลด้วยการใช้

การประเมินผลด้วยการใช้แบบทดสอบ มี 2 แนวทาง ได้แก่

**1.1 แบบทดสอบมาตรฐาน** เป็นแบบทดสอบที่มีผู้สร้างขึ้นแล้ว สำหรับใช้ประเมินทักษะการคิด มี 2 แบบ คือ แบบทดสอบการคิดทั่วไป และแบบทดสอบ การคิดเฉพาะด้าน

**1.2 แบบทดสอบที่ผู้ประเมินสร้างขึ้นเอง** เป็นแบบทดสอบที่ครูผู้สอนสร้างขึ้นเอง เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการในการประเมิน และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้

ในกรณีที่ต้องสร้างแบบประเมินทักษะการคิด สำหรับใช้เฉพาะวิชาใดวิชาหนึ่ง ผู้สร้างและพัฒนาแบบประเมินจะต้องกำหนดเนื้อหาวิชานั้นด้วยว่า จะใช้เนื้อหาใดบ้างที่เหมาะสม และสามารถนำมาใช้ประเมินทักษะการคิดได้ด้วย โดยกำหนดน้ำหนัก ความสำคัญของแต่ละเนื้อหา แต่ละองค์ประกอบ และทักษะการคิดให้ชัดเจน โดยทำเป็นผังข้อสอบสำหรับนำไปใช้เขียนข้อสอบต่อไป

การสร้างแบบประเมิน ควรกำหนดรูปแบบของแบบทดสอบ คำถาม คำตอบ และเกณฑ์การให้คะแนน เช่น กำหนดว่าคำถามเป็นลักษณะ สถานการณ์ สภาพปัญหา หรือข้อมูลสั้น ๆ ซึ่งอาจได้มาจากบทความ รายงานต่างๆ บทสนทนาที่พบในชีวิตประจำวันหรืออาจเขียนขึ้นมาเอง ส่วนคำตอบอาจเป็นข้อสรุปของสถานการณ์ หรือปัญหานั้น 3-5 ข้อสรุป เพื่อให้ผู้ตอบพิจารณาตัดสินใจว่า ข้อสรุปใดน่าเชื่อถือมากกว่ากัน น่าจะเป็นจริงหรือไม่ เป็นต้น และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนไว้ เช่น

- ตอบถูกต้อง ตรงคำตอบได้ 1 คะแนน
- ตอบผิด หรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน

หรือ อาจกำหนดประเด็นการประเมิน ดังนี้

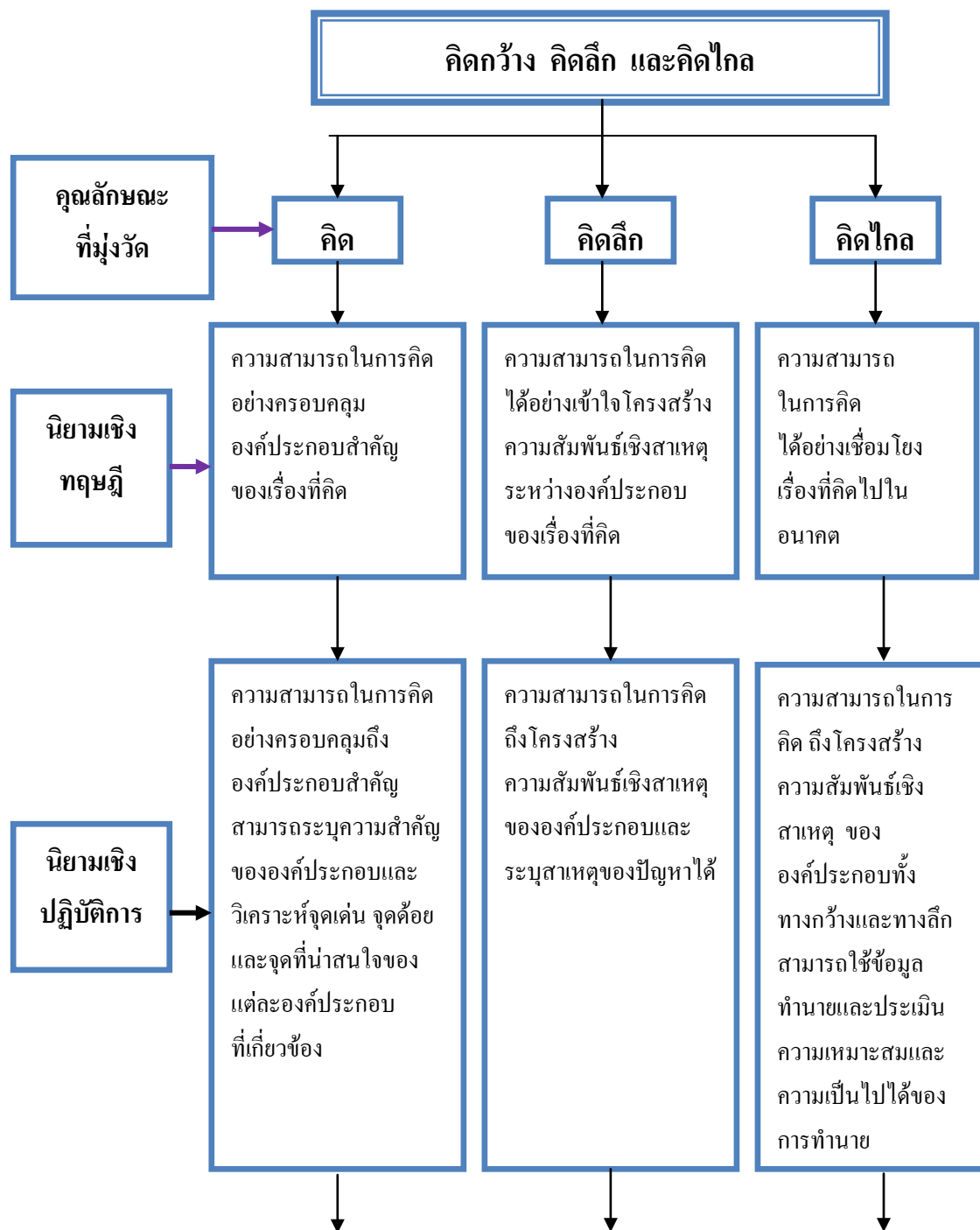
- ตอบถูกต้อง ตรงประเด็น/ตามนิยามปฏิบัติการทุกประการให้ 3 คะแนน
- ตอบถูกต้อง ตรงประเด็น/ตามนิยามปฏิบัติการบางประการให้ 2 คะแนน
- ตอบถูกต้อง แต่ไม่ค่อยตรงประเด็น/ไม่ตรงนิยามปฏิบัติการให้ 1 คะแนน เป็นต้น

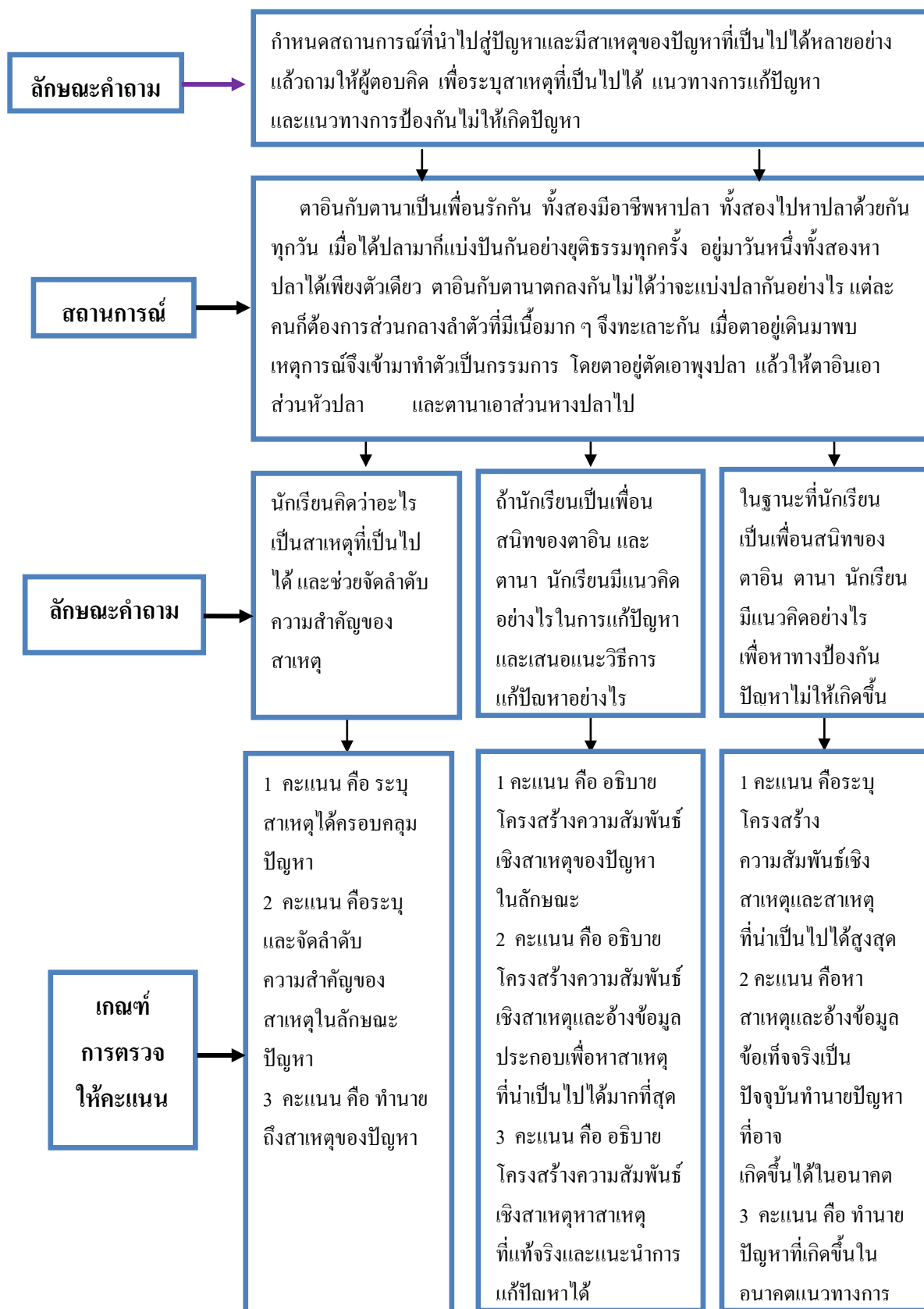


## ตัวอย่าง การกำหนดขอบข่ายของการสร้างแบบวัดความสามารถด้านการคิด

### ประเภท คิดกว้าง คิดลึก และคิดไกล

ศิริชัย กาญจนวาสี (อึ้งในทศนา แหมมณีและคณะ.2544) ได้ให้ตัวอย่างการสร้างแบบทดสอบประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตามแนวคิดของ Norris และ Ennis (1989) และตัวอย่างการเขียนข้อสอบของชาลิณี เอี่ยมศรี (2536) ไว้ดังนี้





ตัวอย่าง การกำหนดผังข้อสอบสำหรับแบบวัดความสามารถทางการคิดทั่วไป

องค์ประกอบที่ต้องการวัด	น้ำหนัก (%)	จำนวนข้อสอบ
1. ความสามารถในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการสังเกต	25	10
2. ความสามารถในการคิดแบบอุปนัย	25	10
3. ความสามารถในการคิดแบบนิรนัย	25	10
4. ความสามารถในการลำดับความสำคัญของปัญหา	25	10
รวม	100	40

จากตัวอย่าง แสดงแผนผังข้อสอบสำหรับวัดความสามารถทางการคิดทั่ว ๆ ไป ทั้ง 4 ด้าน แต่ละด้านมีน้ำหนักความสำคัญเท่ากัน คือ ด้านละ 25 คะแนน ถ้าเราต้องการสร้างข้อสอบ 100 ข้อ ในแต่ละด้านจะประกอบด้วยข้อสอบ 25 ข้อ แต่ถ้าเราต้องการสร้างข้อสอบ 40 ข้อ แต่ละด้านจะประกอบด้วยข้อสอบ 10 ข้อ ตามสัดส่วนความสำคัญที่กำหนดไว้ การกำหนดความยาวของแบบวัด ซึ่งควรพิจารณาให้สอดคล้องกับระยะเวลาที่ต้องการใช้ในการทดสอบและวัย ระดับชั้น และศักยภาพของผู้สอบ



## 2. การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

การวัดและประเมินทักษะการคิด กับ การวัดประเมินผลตามเนื้อหาสาระการเรียนรู้ มีความเกี่ยวพันกันอย่างแยกไม่ได้ เพราะผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องทักษะการคิดควบคู่กัน และเมื่อประเมินผลก็ต้องประเมินทั้งความรู้ตามเนื้อและประเมินทักษะการคิด อีกด้วย นั่นคือการประเมินตามสภาพจริง

การประเมินตามสภาพจริงจึงหมายถึง กระบวนการสังเกต การบันทึก และการรวบรวม ข้อมูลจากงานและวิธีการทำงานของผู้เรียน ตลอดจนการทดสอบที่สอดคล้องกับสภาพจริง เพื่อเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจในการศึกษาผลการเรียนของหาสาระและทักษะการคิด ผู้เรียนต่อไป

การประเมินตามสภาพจริงจะไม่เน้นการประเมินความรู้ ความจำ แต่เน้นการประเมิน ทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงานของผู้เรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการแสดงออก และประเมินทักษะการสร้างผลงาน ที่เกิดจากการปฏิบัติในสภาพจริงทั้งในและนอกห้องเรียน

การประเมินตามสภาพจริง เป็นการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการประเมิน การกระทำ การแสดงออกในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนตามสภาพจริงจึงไม่เครียด วัดด้วยความสุข ทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดเห็นต่อชิ้นงาน/ผลงาน ทราบจุดเด่น จุดด้อย และคิดหาทางพัฒนาผลงานให้ดีขึ้น ดังนั้นการประเมินตามสภาพจริง จึงเป็นวิธีการวัดและประเมิน ที่ เหมาะกับการประเมินทักษะการคิดของผู้เรียนอีกวิธีหนึ่ง

**ลักษณะสำคัญของการประเมินตามสภาพจริง มีดังนี้**

1. เป็นการประเมินที่กระทำไปพร้อมๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถทำได้ทุกสถานการณ์และตลอดเวลา
2. เป็นการประเมินที่เน้นพฤติกรรม การแสดงออกของผู้เรียนตามธรรมชาติไม่เสแสร้ง
3. ใช้ข้อมูลหลากหลายแง่มุม โดยการเก็บข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ
4. เน้นการประเมินตนเองของผู้เรียน และเพื่อน
5. เป็นการวัดความสามารถในการคิดระดับสูง เช่น การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์
6. ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงบวก มีการชื่นชม ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน และเป็นการเรียนอย่างมีความสุข

7. เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียน ครู และผู้ปกครอง
8. เป็นวิธีการประเมินกระบวนการคิดที่ซับซ้อน ความสามารถในการปฏิบัติงาน ศักยภาพของผู้เรียนในด้านของผลผลิตและกระบวนการผลิต มากกว่าประเมินความรู้ ความจำ
9. เป็นการประเมินความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ทั้งความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของแต่ละบุคคล
10. เป็นการประเมินที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเอง และของเพื่อนร่วมห้อง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง เชื่อมั่นในตนเองและสามารถพัฒนาตนเองได้
11. ผลการประเมินจะสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการเรียนการสอน การวางแผน การสอนของครูว่า สามารถตอบสนองความสามารถ ความสนใจ และความถนัดความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคลหรือไม่

**วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตามสภาพจริง** มีหลากหลายวิธี เช่น

วิธีการประเมิน	เครื่องมือประเมิน
การสังเกต	แบบสังเกต
การสอบถาม	แบบสอบถาม
การตรวจสอบผลงาน	แบบสำรวจรายการ
การรายงานตนเอง	แบบรายงานตนเอง



### แนวทางการประเมินผลตามสภาพจริง

#### ลักษณะที่ 1 การประเมินพฤติกรรมการแสดงออกหรือสิ่งที่ไม่ใช่ผลงาน / ชิ้นงาน

พฤติกรรม	วิธีการประเมิน	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล
การพูด การฟัง การอ่าน การอภิปราย การร่วมกิจกรรม - การเป็นผู้นำ - การเป็นสมาชิก ของกลุ่ม - การแสดง ความคิดเห็น	1. การสังเกตขณะ ที่ผู้เรียนทำกิจกรรม 2. การซักถาม หรือการสัมภาษณ์ 3. การอภิปรายสรุป 4. การพิจารณาผลสำเร็จ ของผลงาน/ชิ้นงาน 5. การตรวจแบบฝึกหัด 6. การใช้แบบทดสอบที่ เน้นการปฏิบัติจริง	- แบบบันทึกการสังเกต - คำถามกระตุ้นให้คิด - แบบบันทึกการสัมภาษณ์ - ประเด็นการอภิปราย - แบบสรุปผลการอภิปราย - แบบประเมินตนเอง ของผู้เรียน - แบบประเมินพฤติกรรม การทำงานกลุ่ม/รายบุคคล - แบบการให้คะแนนผลงาน	- แบบบันทึกต่าง ๆ - Mind Map ที่ผู้เรียน ทำขึ้น - รายงาน/บันทึกผล การปฏิบัติงาน ของผู้เรียน - ผลงาน/ชิ้นงาน และ แฟ้มสะสมงาน - สรุปผล การปฏิบัติงาน - แบบทดสอบ ที่เน้นภาคปฏิบัติ

#### ลักษณะที่ 2 การประเมินผลงาน / ชิ้นงานที่เกิดขึ้น

ผลงาน/ชิ้นงาน	วิธีการประเมิน	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล
- รายงานผล การเรียนรู้ (เดี่ยว/ กลุ่ม) - ชิ้นงาน/ผลงาน (สิ่งประดิษฐ์ ทั้งรายบุคคล และกลุ่ม) - แบบทดสอบ - แฟ้มสะสมงาน	1. การตรวจผลงาน/ ชิ้นงาน โดยกำหนด เกณฑ์การประเมิน ให้ชัดเจนครอบคลุม สิ่งที่ต้องการประเมิน 2. การทดสอบ	- แบบบันทึกการให้คะแนน ผลงาน/ชิ้นงาน - แบบทดสอบชนิดต่าง ๆ - เฉลยแบบฝึกหัด - ตัวอย่างผลงานในแฟ้ม สะสมงานที่สะท้อนให้เห็น ถึงทักษะการคิดต่าง ๆ ของ ผู้เรียน	- แบบรายงาน ของผู้เรียน - ชิ้นงาน/ผลงาน ของผู้เรียน - แฟ้มสะสมงาน ของผู้เรียน - แบบทดสอบ ที่เน้นภาคปฏิบัติ

### 3. การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Performance Assessment)

การประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นการประเมินความสามารถในการทำงานของผู้เรียน ภายใต้อาณัติและเงื่อนไขที่สอดคล้องกับสภาพจริงมากที่สุด สิ่งที่จะประเมิน ได้แก่

1. การประเมินกระบวนการ (Process) หมายถึง การประเมินวิธีการ หรือกระบวนการทำงานของผู้เรียนตามที่ได้รับมอบหมาย การประเมินกระบวนการนั้นส่วนมากจะใช้วิธีการสังเกตโดยมุ่งวัดคุณภาพ หรือประสิทธิภาพของกระบวนการทำงาน

2. การประเมินผลผลิต (Product) หมายถึง การประเมินผลงานที่ผู้เรียนกระทำสำเร็จ วิธีการประเมินอาจทำหลายวิธี เช่น การประเมินคุณภาพของงาน รูปลักษณะของงาน และตรวจสอบงานว่าเป็นไปตามข้อกำหนด หรือข้อตกลงที่ครูและผู้เรียนร่วมกันกำหนดได้หรือไม่

**ลักษณะสำคัญของการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีดังนี้**

1. มีการกำหนดวัตถุประสงค์ ของการวัดและประเมินผลอย่างชัดเจน
2. มีการกำหนดขั้นตอน กระบวนการทำงานอย่างชัดเจน
3. มีการกำหนดสภาพความสำเร็จของงาน
4. มีคำสั่ง คือข้อตกลงเพื่อควบคุมสถานการณ์ในการปฏิบัติงาน
5. มีเกณฑ์การประเมิน หรือคะแนนชัดเจน
6. มีการประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้ายของการปฏิบัติงาน

**กระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงาน มี 4 ขั้นตอน ดังนี้**

1. การสืบค้น เป็นการสอบถามผู้เรียนเกี่ยวกับความรู้สึกรู้สึกต่อการปฏิบัติงาน โดยผู้เรียนอาจเขียนรายงานผล หรือ ตอบแบบตรวจสอบรายการ หรือบันทึกข้อดีข้อเสียของการทำงาน
2. การสังเกต เป็นการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนขณะทำงานต่าง ๆ โดยครูต้องทำการสังเกตอย่างสม่ำเสมอ โดยไม่ให้ผู้เรียนรู้ตัว เพื่อให้ได้ข้อมูลตามสภาพที่เป็นจริง
3. การวิเคราะห์ เป็นการประเมินทั้งระหว่างการทำงาน และหลังเสร็จสิ้นการทำงานแล้ว เพื่อค้นหาว่าผลงานของผู้เรียนคนใด และคนใดต้องปรับปรุง โดยครูต้องทำการประเมินผลงานของผู้เรียนแต่ละคนให้ครบทุกคน
4. การทดสอบ เป็นการวัดการปฏิบัติงานของผู้เรียนอย่างเป็นระบบเพื่อการตัดสินใจให้ระดับคุณภาพของผลงาน



### เครื่องมือในการวัดผลการปฏิบัติงาน

การทดสอบหรือการวัดผลการปฏิบัติงาน เป็นการวัดทักษะความสามารถของผู้เรียน โดยการวัดกระบวนการ และผลผลิต ซึ่งใช้เครื่องมือต่อไปนี้

1. **การเขียน** เป็นการวัดผลการวางแผนการปฏิบัติงาน (ยังไม่ได้ลงมือปฏิบัติ) เช่น การเขียนแบบ การเขียนโครงการ การเขียนแผนภาพโครงเรื่อง เป็นต้น
2. **การจำแนกและการระบุกระบวนการปฏิบัติ** เป็นการทดสอบ หรือวัดขั้นการวางแผน เลือกหรือระบุเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นการวัดความสามารถในการใช้และการเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสม
3. **การสร้างสถานการณ์จำลอง** เป็นการกำหนดสถานการณ์จำลองคล้ายสถานการณ์จริง ให้มากที่สุด แล้วให้ผู้เรียนแก้ปัญหา หรือวิธีการขั้นตอนการทำงานเพื่อสร้างงานใหม่ เป็นต้น
4. **การกำหนดตัวอย่างของงาน** เป็นการทดสอบการปฏิบัติงานจากตัวอย่างของงาน โดยผู้เรียนคัดเลือกผลงาน/ชิ้นงานที่เป็นตัวแทนของงานอื่น ๆ มาทดสอบ เช่น งานการแต่งโคลง กลอน
5. **การทดสอบสถานการณ์จริง** เป็นการมอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติงานจากสภาพจริงหรือคล้ายจริงมากที่สุด การประเมินขั้นตอนนี้เป็นการประเมินกระบวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอน

### เทคนิควิธีการประเมินผลการปฏิบัติงาน

1. **การประเมินรายบุคคล** เป็นการพิจารณาความก้าวหน้าผู้เรียนรายบุคคล โดย
  - ☞ **อิงกลุ่ม** คือ การใช้มาตรฐานของกลุ่มกับผู้เรียนทุกคน
  - ☞ **อิงเกณฑ์** คือ การใช้มาตรฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้าตัดสินผู้เรียนทุกคน
  - ☞ **อิงตนเอง** คือ การใช้ความสามารถของผู้เรียนเป็นมาตรฐานเพื่อตัดสิน
 การพัฒนาการ/ความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานของตนเอง
2. **การประเมินรายกลุ่ม** เป็นการประเมินกระบวนการทำงานของผู้เรียนตามสถานการณ์ของกลุ่ม เพื่อตัดสินความก้าวหน้าของกลุ่ม
3. **การประเมินตนเองและเพื่อน** เป็นการประเมินที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม มีความรับผิดชอบ ผลการประเมินงานของตนเองและเพื่อน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมิน

### ตัวอย่างเครื่องมือประเมินผลการปฏิบัติงาน

แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ใช้ประเมินพฤติกรรม หรือคุณลักษณะต่างๆ ในขณะที่ผู้เรียนปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ รายการพฤติกรรมที่จะประเมิน และระดับคุณภาพ

ข้อที่	รายการ/พฤติกรรมการประเมิน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	การออกแบบและการกำหนดขั้นตอนการทดลอง					
2	พฤติกรรมด้านความคล่องแคล่วในการเตรียมอุปกรณ์ทำการทดลอง					

แบบสำรวจพฤติกรรม (Checklist) สำหรับประเมินพฤติกรรมหรือคุณลักษณะต่าง ๆ ขณะปฏิบัติงาน ประกอบด้วยรายการพฤติกรรม หรือคุณลักษณะ และจำนวนพฤติกรรมที่ต้องการทราบ

#### ตัวอย่าง

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ต้องการ

1. เมื่อนักเรียนมีเวลาว่างนักเรียนจะทำอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ทำการบ้าน
- ☐ ทำงานบ้าน
- ☐ ออกกำลังกาย
- ☐ วิ่งเล่นกับเพื่อน
- ☐ เลี้ยงน้อง

แบบบันทึกต่าง ๆ เป็นวิธีการบันทึกที่ไม่กำหนดรูปแบบการบันทึก ครูผู้สอนเพียงแต่จดบันทึกพฤติกรรม หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยไม่ใส่ความคิดเห็นลงไปด้วย ยกเว้นกรณีที่ต้องการให้ใส่ความคิดเห็น ควรต้องเขียนแยกในส่วนที่แสดงความคิดเห็นอย่างชัดเจน

### การกำหนดเกณฑ์การประเมินโดยใช้ Rubric Assessment

Rubric Score เป็นเครื่องมือการให้คะแนน ที่แตกต่างจากการให้คะแนนทั่วไป คือ การประเมินโดยใช้เกณฑ์ Rubric จะสามารถอธิบายได้ว่าผู้เรียนทำอะไรได้ และยังทำอะไรไม่ได้ ซึ่งมากกว่าการให้ระดับคะแนนทั่วไป

ประเภทของ Rubric การให้คะแนนแบบกำหนด Rubric Score มี 2 ลักษณะ คือ

1. การประเมินเป็นรายองค์ประกอบ เป็นการกำหนดเกณฑ์แยกออกเป็นด้าน ๆ เช่น การประเมินการเขียน จะแบ่งออกเป็น ส่วนวนภาษา ความคิดเห็น ความคิดสร้างสรรค์ และ การเขียนถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ การประเมินประเภทนี้นิยมใช้ประเมินระหว่างเรียน เพราะเป็นการศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ครูสามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนต่อไป
2. การประเมินเป็นภาพรวม เป็นการกำหนดเกณฑ์การประเมิน Rubric Score โดย ภาพรวม ที่มีคำอธิบายลักษณะคุณภาพของงานในแต่ละระดับไว้ชัดเจน การประเมินแบบนี้จะแยกคุณภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เช่น การประเมินด้านทักษะการพูด การกำหนด ดังตัวอย่าง

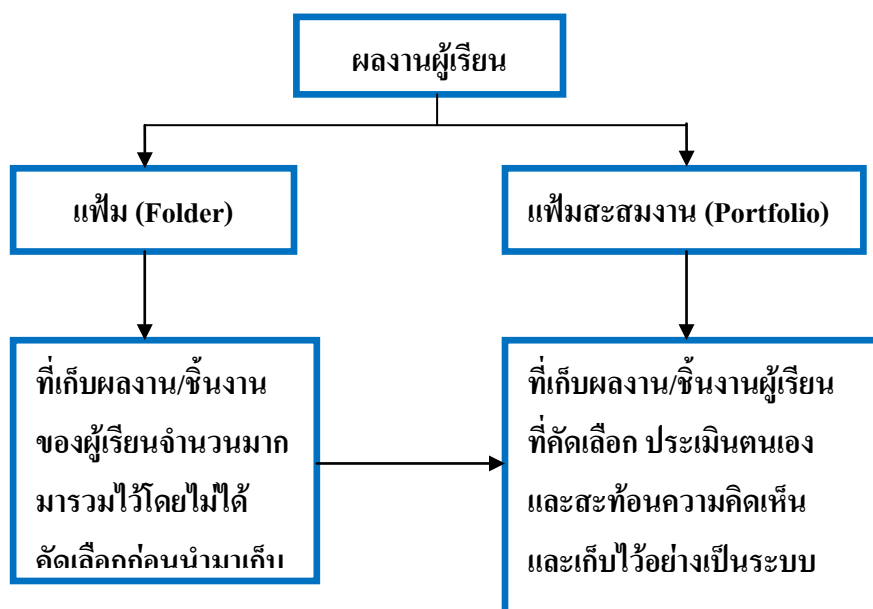
### ตัวอย่างการกำหนด Rubric Score ประเมินทักษะการพูด

ระดับคะแนน	รายละเอียดที่แสดงถึงคุณภาพของลักษณะการพูด
4	พูดได้ตรงเนื้อหาที่กำหนด ลำดับความคิดดี ออกเสียงอักขรวิธีถูกต้อง ชัดเจน มีการสรุปเรื่องและแสดงความคิดเห็นสนับสนุนเรื่องที่พูดอย่างสร้างสรรค์
3	พูดได้ตรงเนื้อหาที่กำหนด ลำดับความคิดดี ออกเสียงอักขรวิธีไม่ถูกต้อง และ มีการสรุปเรื่องแสดงความคิดเห็นสนับสนุนเรื่องที่พูด
2	พูดได้ตรงเนื้อหาที่กำหนด ลำดับความคิดดี ออกเสียงอักขรวิธีไม่ถูกต้อง ไม่ชัดเจนและไม่มีการสรุปเรื่องที่พูด
1	พูดได้ตรงเนื้อหาที่กำหนด ลำดับความคิดสับสน ออกเสียงอักขรวิธีไม่ถูกต้อง ไม่ชัดเจน และไม่มีการสรุปเรื่องที่พูด
0	พูดไม่ตรงเนื้อหาที่กำหนด ลำดับความคิดสับสน ออกเสียงไม่ชัดเจน และไม่มีการสรุปเรื่องที่พูด

#### 4. การประเมินจากแฟ้มสะสมงาน (Portfolio Assessment)

แฟ้มสะสมงาน หมายถึง แฟ้มที่ผู้เรียนสร้างขึ้นเพื่อใส่ผลงาน โดยมีจุดประสงค์ชัดเจน และผ่านกระบวนการสะสมและคัดเลือก ซึ่งเป็นผลงานที่มีความสามารถ ความพยายาม ความคิด และกระบวนการทำงาน เจตคติต่องานของผู้เรียน

ครูผู้สอนสามารถประเมินผลงานของผู้เรียนจากแฟ้มสะสมงาน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู และปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ลักษณะการเก็บสะสมงานโดยใช้แฟ้มสะสมงาน สามารถอธิบายเป็นแผนภูมิดังนี้



การพัฒนาแฟ้มสะสมงาน มีหลายรูปแบบและหลายจุดประสงค์ แต่ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดหรือจุดประสงค์อะไร แฟ้มสะสมงานก็คือ การเก็บหลักฐาน การคัดเลือกผลงาน/ชิ้นงานดีเด่น การเขียนสะท้อนความคิดเห็น และการประเมินตนเองต่อผลงาน/ชิ้นงาน

การประเมินจากแฟ้มสะสมงานสามารถประเมินในภาพรวมที่ครอบคลุมถึงความรู้ทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้สึก ความถนัด และพัฒนาการของผู้เรียน โดยใช้เกณฑ์ (Rubric)

### กระบวนการสำคัญของการทำแฟ้มสะสมงาน มีดังนี้

1. ครูและผู้เรียนกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงาน/ภาระงาน/ชิ้นงาน
2. ครูและผู้เรียนร่วมกันกำหนดเกณฑ์คุณภาพของผลงาน
3. ผู้เรียนเป็นผู้ประเมินผลงาน/ชิ้นงาน และแสดงความคิดเห็นสะท้อนผลงานของตนเอง
4. ครู/เพื่อนนักเรียน / ผู้ปกครอง ให้ข้อเสนอแนะวิพากษ์วิจารณ์ผลงาน/ชิ้นงานนั้น ๆ
5. ผู้เรียนที่เป็นเจ้าของผลงาน/ชิ้นงาน ปรับปรุงพัฒนางานให้ดีที่สุดและเป็นที่พอใจ
6. เก็บรวบรวมผลงานไว้ในแฟ้มสะสมงาน
7. เมื่อสิ้นภาคเรียน หรือจบเนื้อหาสาระที่เรียน ครูอาจให้ผู้เรียนนำผลงาน / ชิ้นงานมาแสดงนิทรรศการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
8. ผู้เรียนอาจนำผลจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มาพัฒนาผลงาน/ชิ้นงานของตนให้ดียิ่งขึ้นก็ได้

### ลักษณะสำคัญของแฟ้มสะสมงาน มีดังนี้

1. ครูและผู้เรียนเป็นผู้กำหนดจุดประสงค์ของการจัดทำแฟ้มสะสมงานก่อนลงมือทำ ทำให้ทราบว่าครุมุ่งหวังอะไรจากการเรียนรู้และการจัดทำแฟ้มสะสมงาน
2. เป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการ ที่ได้จากทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง
3. ใช้ข้อมูลที่หลากหลาย มีความเชื่อถือได้อย่างแท้จริงในการตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะในแฟ้มสะสมงานมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ปฏิบัติจริง
4. เป็นการประเมินที่เกิดขึ้นได้ทุกขณะทั้งที่เรียนไป – สอนไป – สอบไป เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน



## 5. การประเมินผลด้วยการใช้ปัญหาเป็นฐาน (เทคนิค PBL)

วิธีการประเมินผลด้วยการใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยเทคนิค PBL เป็นการประเมินผลทั้งความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการคิด ที่แสดงออกด้วยการให้เหตุผลที่ถูกต้อง เป็นเหตุเป็นผลใช้ข้อมูลอ้างอิงที่มาจากความเข้าใจมากกว่าการท่องจำ และประเมินชิ้นงานตามเกณฑ์ที่กำหนดโดยใช้ Rubrics Score มีวิธีการวัดดังนี้

1. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เผชิญกับปัญหา ได้แสวงหาและค้นพบปัญหาด้วยตัวเองโดยจัดสถานการณ์ บทบาทสมมุติ เรื่องสั้น หรือใช้วิดีโอเป็นสื่อการเรียนรู้ เป็นต้น
2. จัดกลุ่มผู้เรียนร่วมมือกันเรียนรู้ (3 – 5 คน) และร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเพื่อทำความเข้าใจกับปัญหาให้ชัดเจน
3. ให้ผู้เรียนถามคำถามในเรื่องที่เขาสงสัย ไม่รู้ หรือไม่เข้าใจเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหา
4. ผู้เรียนร่วมกันคิดหาวิธีแก้ปัญหา วางแผนแก้ปัญหา และระบุสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่ต้องใช้
5. ผู้เรียนร่วมกันแสวงหาความรู้และเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา
6. ผู้เรียนร่วมกันแก้ปัญหา หาคำตอบ และนำเสนอผลการเรียนรู้หรือผลการแก้ปัญหาอาจจะนำเสนอในรูปแบบโครงงาน การแสดงนิทรรศการ แสดงผลงานและผลการหาคำตอบของปัญหา
7. ร่วมกันประเมินผลงาน นำเสนอข้อเสนอแนะในการพัฒนาการเรียนรู้ต่อไป

### แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยใช้ปัญหาเป็นฐาน (เทคนิค PBL)

1. ให้เสนอรายงานการดำเนินการแก้ปัญหา ทั้งที่เป็นงานรายบุคคลและงานกลุ่ม
2. ตรวจสอบการเขียนบันทึกผลการเรียนรู้ของตนเอง ของผู้เรียนแต่ละคน
3. ประเมินโดยให้ผู้เรียนประเมินกันและกัน ต้องกำหนดเกณฑ์การประเมินให้ชัดเจน
4. ใช้แบบสังเกตประเมินผลระหว่างการเรียนรู้
5. ทดสอบด้วยการให้วิเคราะห์ปัญหา คิดหาแนวทางการแก้ปัญหา และดำเนินการแก้ปัญหาเป็นรายบุคคล โดยกำหนดปัญหาให้ปฏิบัติตามขั้นตอน
6. สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล
7. ประเมินโดยใช้แบบทดสอบ

## ตัวอย่าง แบบทดสอบประเมินทักษะการคิด

### แบบทดสอบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์

การสร้างแบบทดสอบประเมินการคิดวิเคราะห์ จำเป็นต้องมีความสอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ คือ ส่งเสริมให้ผู้ตอบสามารถระบุชื่อเรื่อง จำแนก แยกแยะเปรียบเทียบข้อมูล หาความสัมพันธ์เชื่อมโยงข้อมูล และหาแนวทางการตัดสินใจเลือกทางเลือก

การคิดวิเคราะห์ช่วยให้ผู้เรียนรู้ข้อเท็จจริง รู้เหตุผล เบื้องหน้าเบื้องหลัง เข้าใจความเป็นมา ร่องรอยประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้ข้อเท็จจริงที่เป็นฐานความรู้ในการนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหา การประเมินผลและการตัดสินใจที่ถูกต้อง

### แบบทดสอบความคิดวิเคราะห์ทางหลักภาษา

**คำชี้แจง** ให้ผู้เรียนอ่านคำสำนวนไทยที่กำหนดให้ มีตัวสะกดใดบ้างให้นำคำไปใส่ไว้ให้ตรงตามมาตราตัวสะกด

**ตัวอย่าง**      **น้ำจั้นให้รีบตัด**

ตอบ แม่ก กา คือ น้ำ ให้ แม่กน คือ จั้น แม่กบ คือ รีบ แม่กก คือ ตัก

รักดีห้ามจั่ว, รักชั่วห้ามเสว, หนีเสือปะจระเข้, รำไม่ดีโทษปี่โทษกลอง และเดินตามผู้ใหญ่หมาไม่กัด

แม่กก	.....
แม่กบ	.....
แม่กน	.....
แม่กง	.....
แม่กม	.....
แม่กด	.....
แม่เกย	.....
แม่กง	.....
แม่เกอว	.....



### แบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ในการจำแนกองค์ประกอบ

- คำชี้แจง** ให้นักเรียนพิจารณาอาหาร (หรือแสดงเป็นภาพ) ที่กำหนดให้ แล้ววิเคราะห์ว่าสิ่งที่กำหนดให้มีส่วนประกอบ และมีคุณค่าทางโภชนาการอะไรบ้าง
- ตัวอย่าง** ก๋วยเตี๋ยวลูกชิ้น หมูแดง
- คำตอบ**
1. ส่วนประกอบของก๋วยเตี๋ยว คือ เส้นก๋วยเตี๋ยว ถั่วงอก ผักนึ่ง หมูแดง ลูกชิ้นหมู กระเทียมเจียว ต้นหอมผักชี น้ำปลา น้ำตาล พริก น้ำส้ม
  2. คุณค่าทางโภชนาการ ดังตาราง

คาร์โบไฮเดรต	โปรตีน	ไขมัน	เกลือแร่	วิตามิน
เส้นก๋วยเตี๋ยว	หมูแดง, ลูกชิ้น, ถั่วงอก	น้ำมัน	น้ำปลา	กระเทียม, ผักนึ่ง, ต้นหอมผักชี

### แบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุผล

- ตัวอย่าง** การตอบคำถามจากการฟังนิทาน
- คำชี้แจง** ครูเล่านิทานเรื่องกระต่ายตื่นตูมพร้อมภาพประกอบให้ผู้เรียนฟังแล้วให้ผู้เรียนตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังในเชิงคิดวิเคราะห์ดังนี้
- ใคร (Who)**
- มีใครอยู่ในเหตุการณ์บ้าง
  - ใครน่าจะเป็นคนที่ทำให้สถานการณ์นี้เกิด
  - เหตุการณ์นี้ใครเสียหายที่สุด
  - ใครเป็นคนพิสูจน์ว่าฟ้าไม่ได้ถล่ม
- อะไร (What)**
- มีอะไรเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นี้บ้าง เกี่ยวข้องกันอย่างไร
  - อะไรน่าจะเป็นหลักฐานสำคัญที่ทำให้รู้ว่าฟ้าไม่ได้ถล่ม
- ที่ไหน (Where)**
- สถานที่เกิดเหตุฟ้าถล่มบอกเหตุอะไรบ้าง
  - เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นที่ไหน
- เมื่อไร (When)**
- เหตุการณ์นี้น่าจะเกิดขึ้นเมื่อไร เพราะเหตุใด
  - เวลาใดบ้างที่สถานการณ์เช่นนี้จะเกิดขึ้นได้

- เพราะเหตุใด (Why) - เพราะเหตุใดลูกตาลจึงหล่น  
 - เพราะเหตุใดกระต่ายจึงคิดว่าฟ้าถล่ม  
 - เพราะเหตุใดสัตว์ทั้งหลายจึงเชื่อกระต่าย
- อย่างไร (How) - ลำดับเหตุการณ์นี้ดูว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร และทำอย่างไรจึงรู้ว่าฟ้าไม่ได้ถล่ม

**แบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ประเภทการใช้คำถาม** ซึ่งมีลักษณะคำถามดังต่อไปนี้

1. ถามที่มีคำตอบอยู่ในข้อความที่อ่าน
2. คำถามที่ผู้ตอบต้องคิดประมวลข้อมูล โดยค้นหาจากข้อความที่มีอยู่ในเนื้อหาที่อ่าน

แล้วนำมาตอบคำถาม

3. คำถามที่ผู้ตอบต้องใช้ความสามารถในการคิดหาคำตอบด้วยตนเอง โดยการประมวลความรู้จากข้อความที่อ่าน/ ดู / ฟัง รวมทั้งใช้ประสบการณ์ที่มีอยู่มาตอบตามความคิดของตนเอง

ถ้าสามารถตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบถึงระดับ 3 ดังกล่าว ทุกครั้งจะทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และช่วยพัฒนาทักษะการคิดได้เป็นอย่างดี การตั้งคำถามได้ทั้ง 3 ลักษณะ มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

**ตัวอย่าง แบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ประเภทการใช้คำถาม**

**คำชี้แจง** ให้นักเรียนอ่านเรื่อง “การออกกำลังกายให้ได้ประโยชน์” ในเวลา 15 นาที แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

การที่มนุษย์จะมีร่างกายที่แข็งแรงและสมบูรณ์นั้น ส่วนหนึ่งมาจากการออกกำลังกายที่สม่ำเสมอ การออกกำลังกาย นอกจากจะมีผลต่อร่างกายแล้ว ยังทำให้จิตใจและสมองแจ่มใสอีกด้วย ประโยชน์ของการออกกำลังกายมีดังนี้ ช่วยเพิ่มความแข็งแรงและความทนทานของร่างกายในการทำงานต่าง ๆ ทำให้การไหลเวียนเลือดดีและร่างกายสดชื่น ทำให้หัวใจและปอดแข็งแรง ทำให้เกิดการผ่อนคลายและสนุกสนานเพลิดเพลิน

การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ จะเริ่มต้นด้วยปริมาณน้อยและทำกิจกรรมที่ง่าย ก่อนแล้วจึงเพิ่มปริมาณและความยากขึ้นตามลำดับ ให้ทุกส่วนของร่างกายได้ออกกำลัง การออกกำลังกายควรทำให้สม่ำเสมอ อย่างน้อย 3 ครั้งต่อสัปดาห์ ครั้งละประมาณ 20 – 30 นาที ควรอบอุ่นร่างกายและทำการยืดกล้ามเนื้อก่อนออกกำลังกายทุกครั้ง หายใจเข้าออกทุกจังหวะของการออกกำลังกาย หลังการออกกำลังกายควรมีการออกกำลังกายเบา ๆ ทุกครั้ง เพื่อเป็นการปรับสภาพของร่างกาย ให้เข้าสู่สภาพปกติ

#### คำถามลักษณะที่ 1 (Right there)

คำถามที่มีคำตอบอยู่ในข้อความที่อ่าน เช่น

1. ประโยชน์ของการออกกำลังกายมีอะไรบ้าง
2. การออกกำลังกายที่ดีควรทำให้สม่ำเสมออย่างน้อยกี่ครั้งต่อสัปดาห์
3. การออกกำลังกายควรใช้เวลาในแต่ละครั้งประมาณกี่นาที

#### คำถามลักษณะที่ 2 (Think and Search)

คำถามที่ผู้ตอบต้องคิดประมวล

ข้อมูลโดยค้นหาคำตอบจากข้อความที่มีอยู่ในเนื้อหาที่อ่านแล้วนำมาตอบคำถาม เช่น

1. นักเรียนได้ประโยชน์จากการอ่านเรื่องนี้อย่างไรบ้าง เขียนสรุปเป็นข้อ ๆ
2. ก่อนออกกำลังกายทุกครั้ง ทำไมเราต้องอบอุ่นร่างกาย
3. “จิตที่แจ่มใส ย่อมอยู่ในกายที่สมบูรณ์” นักเรียนเห็นด้วยกับคำกล่าวนีหรือไม่ เพราะเหตุใด

### คำถามลักษณะที่ 3 (On your own)

คำถามที่ผู้ตอบต้องใช้ความสามารถของตนเอง

ในการคิดหาคำตอบด้วยตนเอง เช่น

1. ในชีวิตประจำวันของนักเรียนมีการออกกำลังกายมากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด
2. นักเรียนชอบวิธีออกกำลังกายด้วยวิธีการใด เพราะเหตุใด
3. นักเรียนจะเขียนคำขวัญเชิญชวนให้ประชาชนออกกำลังกายด้วยข้อความอย่างไร  
จึงจะทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการออกกำลังกายมากที่สุด

ตัวอย่าง การจัดกิจกรรมโดยใช้คำถามกระตุ้นให้คิดโดยผ่านกระบวนการฟัง การดูและการอ่าน

#### กิจกรรมที่ 1

ให้ผู้เรียนพิจารณาเนื้อเพลงและฟังเพลงจาก CD-ROM แล้วคิดวิเคราะห์หาเหตุผลและ  
เชื่อมโยง ควรมีลักษณะคำถามดังนี้

1. เพลงที่ฟังนี้มีเนื้อความเกี่ยวกับอะไร
2. บทเพลงนี้สอดคล้องกับสำนวนไทยว่าอย่างไร
3. เพลงที่ฟังนี้มีจุดเด่นในด้านใด
4. จากบทเพลงนี้ให้ข้อคิดอะไรบ้าง

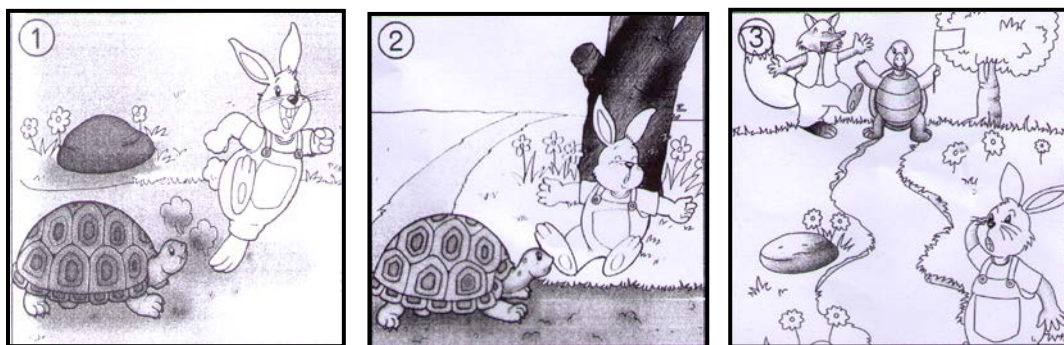
#### กิจกรรมที่ 2

ให้ผู้เรียนอ่านข้อความที่กำหนดให้ แล้วคิดวิเคราะห์หาข้อมูลที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน  
ควรมีประเด็นการตอบ 5 องค์ประกอบดังนี้

1. ระบุชื่อเรื่องที่อ่าน
2. จำแนก/แยกแยะข้อมูลจากเรื่องที่อ่าน
3. เชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ของข้อมูล
4. เปรียบเทียบข้อมูล
5. กำหนดทางเลือก/ตัดสินใจแก้ปัญหา

ตัวอย่างการวิเคราะห์องค์ประกอบของนิทาน กรณีศึกษา เรื่องกระต่ายกับ

คำชี้แจง ครูให้ผู้เรียนพิจารณาภาพที่กำหนดให้ แล้ววิเคราะห์แต่ละสถานการณ์ให้ครบ  
องค์ประกอบ 5 องค์ประกอบตามที่กำหนดให้



คำตอบ การวิเคราะห์องค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ระบุชื่อเรื่อง/ปัญหา : เต่ากับกระต่าย, กระต่ายจอมโว, เต่าผู้ทรนง
2. จำแนกข้อมูล : ท้องฟ้า นก ภูเขา ก้อนหิน ทุ่งหญ้า ต้นไม้ ดอกไม้ ก้อนเมฆ ดิน กระต่ายเต่า สุนัขจิ้งจอก
3. จัดหมวดหมู่ข้อมูล
 

ประเภทสัตว์	: บินได้, บินไม่ได้, สองเท้า, สี่เท้า
ประเภทพืช	: ไม้ยืนต้น ไม้ล้มลุก ต้นไม้ ทุ่งหญ้า ดอกไม้
ชนิดของสัตว์	: มีสองขา มีสี่ขา
สิ่งมีชีวิต	: กระต่าย สุนัขจิ้งจอก เต่า ต้นไม้
สิ่งไม่มีชีวิต	: ท้องฟ้า ภูเขา ก้อนหิน ดิน
4. หาความสัมพันธ์ : กระต่ายมัวแต่นอนหลับจึงวิ่งแพ้เต่า  
 เต่ามีความพยายามและไม่ประมาทจึงเดินชนะกระต่าย  
 สัตว์ต่าง ๆ ยินดีกับเต่าที่เต่าชนะกระต่าย  
 สัตว์ต่าง ๆ ไม่ชอบกระต่ายที่ชอบคุยโวโอ้อวดและดูถูกผู้อื่น
5. วิธีแก้ปัญหา
  - 5.1 ทำไมเต่าจึงเดินชนะกระต่าย : เพราะมีความอดทนและพยายาม  
 : เพราะกระต่ายประมาทมัวแต่นอนหลับ
  - 5.2 ถ้ากระต่ายไม่นอนหลับเต่าจะอย่างไรจึงจะชนะกระต่าย  
 - พยายามเดินอย่างรวดเร็วด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจและอดทน

### แบบประเมินผลงาน

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องระดับคุณภาพ 3 = ดี 2 = พอใช้ และ 1 = ปรับปรุง

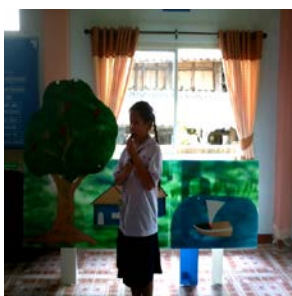
รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			หมายเหตุ
	3	2	1	
1. ตั้งชื่อเรื่อง				3 ตั้งชื่อเรื่องได้สอดคล้องสื่อความหมายได้ 2 ตั้งชื่อเรื่องได้สอดคล้องเล็กน้อย 1 ตั้งชื่อเรื่องไม่สอดคล้อง
2. จำแนกข้อมูล				3 จำแนกข้อมูลได้หลากหลายครบถ้วน 2 จำแนกข้อมูลได้แต่ไม่ครบถ้วน 1 จำแนกข้อมูลไม่ได้
3. จัดหมวดหมู่ข้อมูล				3 จัดหมวดหมู่ข้อมูลได้ 3 ประเภทขึ้นไป 2 จัดหมวดหมู่ข้อมูลได้ 2 ประเภท 1 จัดหมวดหมู่ได้ 1 ประเภท
4. เชื่อมโยงสัมพันธ์				3 ข้อมูลมีความสัมพันธ์กันอย่างมีเหตุผล 2 ข้อมูลสัมพันธ์กันเล็กน้อย 1 ข้อมูลไม่สัมพันธ์กัน
5. มีวิธีการแก้ปัญหา การตัดสินใจ				3 กำหนดแนวทางการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล 2 กำหนดแนวทางแก้ปัญหาได้แต่ไม่มีเหตุผล 1 กำหนดแนวทางแก้ปัญหาไม่ได้

#### เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ

คะแนนระหว่าง 10 - 15 คะแนน หมายถึง ผลงานอยู่ในระดับดี

คะแนนระหว่าง 6 - 9 คะแนน หมายถึง ผลงานอยู่ในระดับพอใช้

คะแนนระหว่าง 1 - 5 คะแนน หมายถึง ผลงานอยู่ในระดับปรับปรุง



### แบบทดสอบประเมินทักษะด้านการคิดสังเคราะห์

แบบทดสอบประเมินทักษะการคิดสังเคราะห์ จำเป็นต้องมีความสอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎีหรือตัวชี้วัดความสามารถด้านความคิดสังเคราะห์นั้นคือ ความสามารถในการคิดที่ดึงเอาองค์ประกอบต่าง ๆ มาหลอมเข้าด้วยกันภายใต้โครงสร้างใหม่อย่างเหมาะสมถูกต้อง เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีลักษณะแตกต่างไปจากเดิม

### ตัวอย่างแบบทดสอบการคิดสังเคราะห์

คำสั่ง ครูให้ผู้เรียน เรียนเรื่องคำสำนวนไทย “เสียไม่ทิ้งลาย” แล้วให้ผู้เรียนทำกิจกรรมดังนี้

1. วาดภาพที่แสดงความสอดคล้องกับสำนวนดังกล่าว
2. เขียนสรุปสาระสำคัญของคำว่า เสียไม่ทิ้งลาย เป็นแผนผังความคิด
3. ให้แต่งเรื่องหรือบทกลอนที่เกี่ยวกับสำนวน เสียไม่ทิ้งลาย

เกณฑ์การให้คะแนน คะแนนเต็ม 10 คะแนน

1. การวาดภาพ 2 คะแนน
  - วาดภาพได้สอดคล้องกับสำนวน ให้ 2 คะแนน
  - วาดภาพไม่สอดคล้องกับสำนวน ให้ 0 คะแนน
2. การเขียนสรุปสาระสำคัญหรือเขียนแผนผังความคิด 3 คะแนน
  - เขียนได้ชัดเจนและสอดคล้อง ให้ 3 คะแนน
  - เขียนได้แต่ไม่ค่อยชัดเจนและสอดคล้องบ้างเล็กน้อย ให้ 2 คะแนน
3. แต่งเรื่องหรือบทกลอน 5 คะแนน พิจารณาดังนี้
  - 5 = เขียนได้ต่อเนื่องมีความสัมพันธ์กันตลอดเรื่อง สอดคล้องกับหัวเรื่องที่กำหนด
  - 4 = เขียนไม่ต่อเนื่องมีความสัมพันธ์กันตลอดเรื่องแต่สอดคล้องกับหัวเรื่องที่กำหนด
  - 3 = เขียนสับสนไม่ต่อเนื่องมีความสัมพันธ์กัน แต่สอดคล้องกับหัวเรื่องที่กำหนด
  - 2 = เขียนสับสนวุ่นวายไม่สัมพันธ์กันตลอดเรื่อง ไม่สอดคล้องกับหัวเรื่องที่กำหนด
  - 1 = เขียนสับสนวุ่นวายไม่สัมพันธ์กันตลอดเรื่อง สื่อสารไม่รู้เรื่อง ไม่สอดคล้องกับหัวเรื่องที่กำหนด



### แบบทดสอบประเมินทักษะการคิดสร้างสรรค์

การสร้างแบบทดสอบประเมินทักษะการคิดสร้างสรรค์ จำเป็นต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎี ความคิดสร้างสรรค์ คือ ส่งเสริมให้ผู้ตอบสามารถคิดได้หลาย ๆ ทาง หลายๆ แบบ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

#### แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา

##### 1. แบบทดสอบความคล่องแคล่วในการใช้คำ

**คำชี้แจง** ให้ผู้เรียนเขียนคำที่ขึ้นต้นด้วย “กระ” ที่มีความหมายให้มากที่สุดในเวลาที่กำหนด ให้คะแนนคำละ 1 คะแนน

**ตัวอย่าง** คำที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “กระ”

**คำตอบ** กระโดด กระดาน กระดุม กระบวย .....

##### 2. แบบทดสอบการคิดสร้างสรรค์คำจากอักษร

**คำชี้แจง** ให้ผู้เรียนนำตัวอักษรจากคำที่กำหนดให้มาสลับกันให้เป็นคำใหม่ที่มีความหมายให้ได้มากที่สุด在规定时间内 ให้คะแนนคำละ 1 คะแนน

**ตัวอย่าง** คำว่า “มะละกอ”

**คำตอบ** กลม (กอ ลอ มอ)

### 3. แบบทดสอบการหาคำที่มีความหมายเหมือนกัน

**คำชี้แจง** ให้ผู้เรียนหาคำที่มีความหมายเหมือนกัน หรือคล้ายคลึง หรือใกล้เคียงกัน  
กับคำที่กำหนดให้ได้มากที่สุด在规定时间内 ให้คะแนนคำละ 1 คะแนน

**ตัวอย่าง** คำที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “ใหญ่”

**คำตอบ** อ้วน หนา หนัก .....

### แบบทดสอบคิดสร้างสรรค์ความหมายของภาพ

**คำชี้แจง** ให้ผู้เรียนพิจารณาภาพแล้วตอบว่าบุคคลในภาพควรพูดอย่างไรบ้าง  
โดยเขียนมาให้ถูกต้องและมากที่สุด在规定时间内 คะแนนประโยคละ 5 คะแนน

**ตัวอย่าง**



**คำตอบ** .....

.....

.....

.....

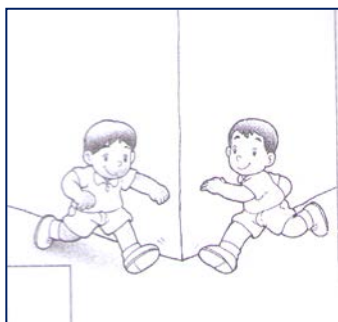
.....

.....

แบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ ด้วยการแต่งเรื่องสั้นจากภาพ

คำชี้แจง ให้ผู้เรียนพิจารณาภาพแล้วเขียนเรียงความจากภาพ และตั้งชื่อเรื่องในเวลา  
ที่กำหนด ให้คะแนน 10 คะแนน

ตัวอย่าง



คำตอบ .....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบทดสอบการให้ระลึกนึกถึงหรือคิดถึงเรื่องที่เกี่ยวข้อง

คำชี้แจง ให้ผู้เรียนอ่านข้อความที่กำหนดให้ แล้วพิจารณาคำที่ขีดเส้นใต้นั้นทำให้เกิดถึง  
เรื่องใดบ้าง บอกมาให้มากที่สุด ยิ่งคิดได้มากและแปลกใหม่มากกว่าคนอื่น  
ก็ยิ่งได้คะแนนมาก

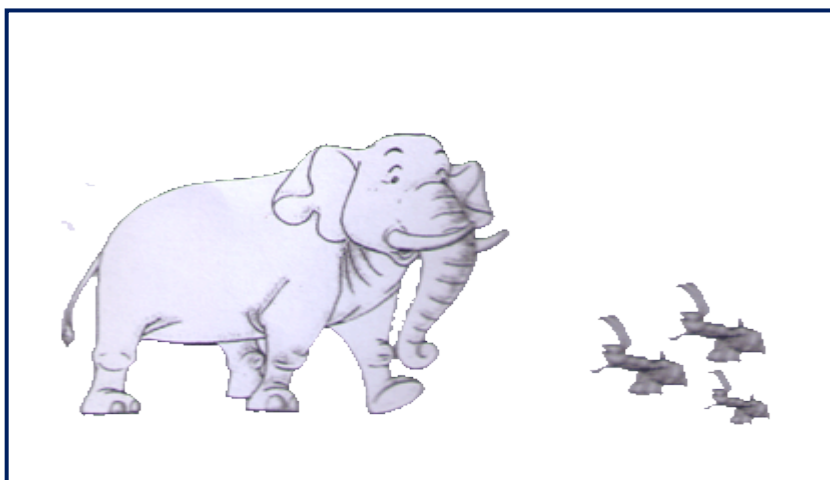
ตัวอย่าง คุณแม่ชอบเก็บสะสมของเก่าทุกชนิด

คำตอบ พระพุทธรูป ถ้วยชามสังคโลก เครื่องเงิน ..... ฯลฯ

### แบบทดสอบการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์

**คำชี้แจง** ให้ผู้เรียนสังเกตภาพข้างกับมด แล้วคิดว่าข้างกับมดกำลังคุยอะไรกัน  
ผู้เรียนช่วยกันคิดหาคำตอบให้ได้มากที่สุด

**เกณฑ์การให้คะแนน** คิดได้มากได้คะแนนมาก โดยให้คะแนนคำตอบละ 5 คะแนน



**คำตอบ** .....

.....

.....

.....

.....

.....

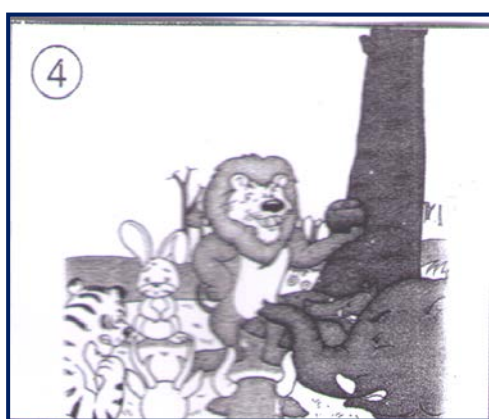
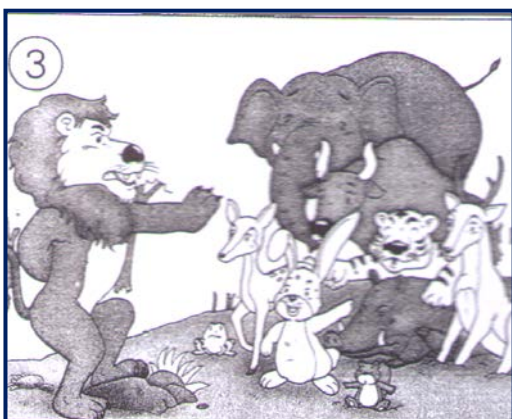
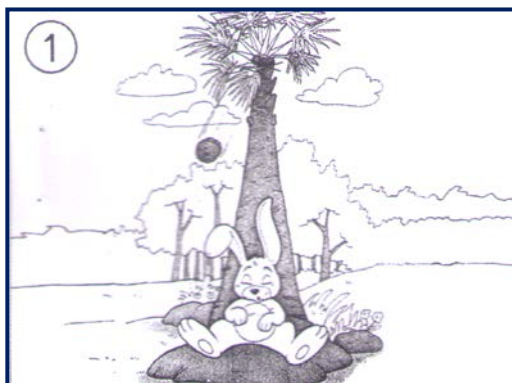
.....

.....

.....

**แบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และจินตนาการ**

**ตัวอย่าง** ให้ผู้เรียนสังเกตภาพทั้ง 4 ภาพ แล้วช่วยกันเล่าเรื่องราวตามภาพ แล้วช่วยกันสรุปเนื้อเรื่อง และคิดคำสอนที่ได้จากเรื่อง



**คำตอบ** .....

.....

.....

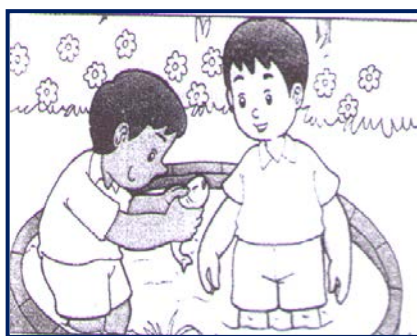
.....

.....

.....

### แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดแก้ปัญหา

**ตัวอย่าง** ครูสนทนากับนักเรียนเรื่องสวนสาธารณะเป็นสถานที่ที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน  
ให้นักเรียนดูภาพที่กำหนดให้แล้วเขียนเครื่องหมาย × ทับภาพที่ปฏิบัติไม่ถูกต้อง  
เมื่ออยู่ในสวนสาธารณะ แล้วสนทนาร่วมกันว่าในภาพปฏิบัติตนไม่ถูกต้อง  
ทำอะไรจึงถูกต้องและเหมาะสม



### แบบทดสอบวัดการคิดแก้ปัญหา ชนิดปลายเปิด

#### คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิดเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนของนักเรียนว่ามีอะไรบ้าง

.....  
 .....

2. ให้นักเรียนลำดับความรุนแรงของปัญหา อภิปราย วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

ระดับความรุนแรง	สาเหตุของปัญหา
1.....	1.....
2.....	2.....
3.....	3.....
4.....	4.....
5.....	5.....

3. อภิปรายและเลือกปัญหาสิ่งแวดล้อมที่นักเรียนคิดว่ามีความสำคัญและสามารถทำการแก้ไขได้

.....  
 .....

4. มีวิธีการใดบ้างที่จะแก้ปัญหานักเรียนเลือก โดยให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันเสนอแนวทางในการแก้ปัญหามาหลาย ๆ ทาง

.....  
 .....

5. เลือกวิธีการแก้ปัญหานักเรียนเห็นว่าดีที่สุดและเป็นแนวทางที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงมา 1 วิธีการ

.....  
 .....



แบบประเมินตามสภาพจริง ด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม  
ทักษะทางสังคม ทักษะกระบวนการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะผู้เรียน 5 ด้าน

ตัวอย่าง กิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง “การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ”  
ครูประเมินตามสภาพจริง โดยครอบคลุมเกณฑ์การประเมินทุกด้านดังนี้

### 1. เกณฑ์การประเมินชิ้นงาน

คะแนนเต็ม 10 คะแนน

#### 1. การตอบคำถาม (2 คะแนน)

- สามารถตอบคำถามได้ถูกต้องและมีเหตุผลประกอบสมบูรณ์ = 2 คะแนน
- สามารถตอบคำถามได้แต่เหตุผลประกอบไม่ค่อยสมบูรณ์ = 1 คะแนน
- ไม่สามารถตอบคำถามได้ = ไม่มีคะแนน

#### 2. ความสามารถในการแสดงความคิดเห็น (2 คะแนน)

- สามารถแสดงความคิดเห็นได้มากกว่า 2 ประเด็นขึ้นไป = 2 คะแนน
- สามารถแสดงความคิดเห็นได้ 1-2 ข้อ = 1 คะแนน
- ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นได้ = ไม่มีคะแนน

#### 3. ความสามารถในการยกตัวอย่าง (2 คะแนน)

- สามารถยกตัวอย่างประกอบได้ถูกต้องสมบูรณ์ = 2 คะแนน
- สามารถยกตัวอย่างประกอบได้แต่ไม่สมบูรณ์ = 1 คะแนน
- ไม่สามารถยกตัวอย่างประกอบได้ = ไม่มีคะแนน

#### 4. ความสามารถในการแสดงความรู้สึก (2 คะแนน)

- สามารถเขียนแสดงความรู้สึกได้ถูกต้องสมบูรณ์ = 2 คะแนน
- สามารถเขียนแสดงความรู้สึกได้แต่ไม่สมบูรณ์ = 1 คะแนน
- ไม่สามารถเขียนแสดงความรู้สึกได้ = ไม่มีคะแนน

#### 5. ความสะอาดเรียบร้อย (2 คะแนน)

- ผลงานมีความสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย = 2 คะแนน
- ผลงานส่วนน้อยที่ยังไม่ค่อยสะอาดเรียบร้อย = 1 คะแนน
- ผลงานส่วนใหญ่ไม่ค่อยสะอาดเรียบร้อย = ไม่มีคะแนน



## 2. แบบประเมินพฤติกรรมกลุ่ม

ลำดับ ที่	ข้อ - สกุล	ความร่วมมือ				การแสดงความ ความคิดเห็น				การรับฟัง ความคิดเห็น				การตั้งใจทำงาน				การร่วมมือ ปรับปรุงผลงาน				รวม 20 คะแนน
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	

### เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนสม่ำเสมอ	ให้	4	คะแนน
พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนบ่อยครั้ง	ให้	3	คะแนน
พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนเป็นบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
พฤติกรรมที่ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่เคยปฏิบัติเลย	ให้	1	คะแนน

### เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
17-20	4 หมายถึง ดีมาก
13-16	3 หมายถึง ดี
9-12	2 หมายถึง พอใช้
5-8	1 หมายถึง ปรับปรุง

### 3. แบบประเมินทักษะทางสังคม

วิชา.....ชั้น.....

หน่วยการเรียนรู้.....กิจกรรม.....

**คำชี้แจง** ให้ครูผู้สอนสังเกตการใช้ทักษะทางสังคมขณะปฏิบัติกิจกรรมโดยเขียนระดับคะแนนลงในตารางที่ตรงกับความสามารถของผู้เรียน

**เกณฑ์การให้คะแนน**

พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน

พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนเป็นบางครั้ง ให้ 2 คะแนน

พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนน้อย ให้ 1 คะแนน

\*\*\*\* เกณฑ์ประเมิน ถ้านักเรียนได้ 10 คะแนน ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	การร่วมมือกันทำงาน	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม	การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	การยอมรับในความคล้อยตามและความแตกต่างของตนเอง และผู้อื่น	การเคารพในสิทธิของผู้อื่น	การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	รวม คะแนน	สรุปผล การประเมิน	
									ผ่าน	ไม่ผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

#### 4. แบบประเมินทักษะกระบวนการ

วิชา.....ชั้น.....  
 หน่วยการเรียนรู้.....กิจกรรม.....

**คำชี้แจง** ให้ครูผู้สอนสังเกตการใช้ทักษะกระบวนการในขณะปฏิบัติกิจกรรม โดยเขียนระดับ  
 คะแนนลงในตารางที่ตรงกับความสามารถของผู้เรียน

**เกณฑ์การพิจารณาให้คะแนน**

พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนสม่ำเสมอ	ให้	3	คะแนน
พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนเป็นบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนน้อย	ให้	1	คะแนน

\*\*\* เกณฑ์ประเมิน ถ้านักเรียนได้ 6 คะแนน ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

เลขที่	ชื่อ - สกุล	การคิด	การแก้ปัญหา	การเรียนรู้	.....	สรุปผล การประเมิน	
						ผ่าน	ไม่ผ่าน

## 5. แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์

วิชา.....ชั้น.....  
 หน่วยการเรียนรู้.....กิจกรรม.....

**คำชี้แจง** ให้ครูผู้สอนสังเกตพฤติกรรมการทำงาน การปฏิบัติของผู้เรียนว่ามีการปฏิบัติหรือไม่  
 ถ้ามีการปฏิบัติในรายการใดให้ใส่เลข 3 2 1 ลงในช่องรายการ ถ้าไม่มีการปฏิบัติ  
 ให้ว่างเว้นไว้

**เกณฑ์การพิจารณาให้คะแนน**

พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนสม่ำเสมอ	ให้	3	คะแนน
พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนเป็นบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนน้อย	ให้	1	คะแนน

\*\*\* เกณฑ์ประเมิน ถ้านักเรียนได้ 8 รายการ ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

ลำดับ ที่	ชื่อ- สกุล	คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม										รวม	สรุปผล การ ประเมิน
		มีความสนใจใฝ่รู้	มีความซื่อสัตย์	มีระเบียบวินัย	มีความรับผิดชอบ	มีความรอบคอบ	เคารพสิทธิผู้อื่น	ความเป็นเหตุผล	มีความเสียสละ	มีความเป็นผู้นำ	เห็นคุณค่าและทำงานเป็นกลุ่ม		

### 6. แบบประเมินสมรรถนะผู้เรียน 5 ด้าน

วิชา..... ชั้น.....หน่วยการเรียนรู้.....กิจกรรม.....

**คำชี้แจง** ให้ครูผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนน

#### เกณฑ์การพิจารณาให้คะแนน

พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนสม่ำเสมอ	ให้	3	คะแนน
พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนชัดเจนและบ่อยครั้ง	ให้	2	คะแนน
พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้	1	คะแนน

ที่	สมรรถนะที่ประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
<b>1</b>	<b>ความสามารถในการสื่อสาร</b>			
1.1	มีความสามารถในการรับ-ส่งสาร			
1.2	ถ่ายทอดความรู้ ความคิดความเข้าใจของตนเองโดยใช้ภาษาอย่างเหมาะสม			
1.3	ใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสม			
<b>2</b>	<b>ความสามารถในการคิด</b>			
2.1	มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพื่อสร้างองค์ความรู้			
2.2	มีความสามารถในการคิดเป็นระบบเพื่อสร้างองค์ความรู้			
<b>3</b>	<b>ความสามารถในการแก้ปัญหา</b>			
3.1	แก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล			
3.2	แสวงหาความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหา			
3.3	ตัดสินใจโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น			
<b>4</b>	<b>ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต</b>			
4.1	ทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความสัมพันธ์อันดี			
4.2	มีวิธีการแก้ไขข้อขัดแย้งด้วยสันติวิธี			
<b>5</b>	<b>ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี</b>			
5.1	เลือกใช้อุปกรณ์สารสนเทศในการพัฒนาตนเองอย่างเหมาะสม			
5.2	เลือกใช้อุปกรณ์สารสนเทศในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม			

## 7. แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 9 ประการ

วิชา.....ชั้น.....

หน่วยการเรียนรู้.....กิจกรรม.....

คำชี้แจง ให้ครูผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน

แล้วกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนน

เกณฑ์การพิจารณาให้คะแนน

พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนสม่ำเสมอ	ให้	3	คะแนน
พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนชัดเจนและบ่อยครั้ง	ให้	2	คะแนน
พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้	1	คะแนน

ลำดับ ที่	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ / รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
ด้านที่ 1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์				
1.1	มีความรักและภูมิใจในความเป็นชาติไทย			
1.2	ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ			
1.3	แสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์			
ด้านที่ 2 ซื่อสัตย์ สุจริต				
2.1	ประพฤติตามระเบียบการเรียนไม่ลอกการบ้านเพื่อน			
2.2	ประพฤติ ปฏิบัติ ตรงต่อความเป็นจริงต่อผู้อื่น			
2.3	ประพฤติ ปฏิบัติ ตรงต่อความเป็นจริงของผู้อื่น			
ด้านที่ 3 มีวินัย				
3.1	เข้าเรียนตรงเวลา			
3.2	แต่งกายเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ			
3.3	ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อตกลงของห้องเรียน			
ด้านที่ 4 ใฝ่เรียน				
4.1	แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ			
4.2	มีการจดบันทึกสิ่งที่เรียนรู้อย่างเป็นระบบ			
4.3	สรุปองค์ความรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม			

ลำดับ ที่	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ / รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
ด้านที่ 5 เป็นอยู่อย่างเพียงพอ				
5.1	ใช้ทรัพย์สินและสิ่งของของโรงเรียนและของตนเองอย่างประหยัด			
5.2	ใช้อุปกรณ์การเรียนทั้งของตนเองและของส่วนรวมอย่างประหยัด			
5.3	ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด และมีการเก็บออม			
ด้านที่ 6 มุ่งมั่นในการทำงาน				
6.1	มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย			
6.2	มีความพยายามในการทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ			
6.3	มีความอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในการทำงาน			
ด้านที่ 7 รักความเป็นไทย				
7.1	มีจิตสำนึกและอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย			
7.2	เห็นคุณค่าและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย			
ด้านที่ 8 มีจิตสาธารณะ				
8.1	รู้จักการให้เพื่อส่วนรวมและเพื่อผู้อื่น			
8.2	แสดงออกถึงการมีน้ำใจหรือการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น			
8.3	เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญตนเพื่อส่วนรวมเมื่อมีโอกาส			
ด้านที่ 9 ความกตัญญู				
9.1	แสดงความช่วยเหลือ ดูแล รับผิดชอบต่อผู้มีพระคุณเมื่อมีโอกาส			
9.2	ตอบแทนผู้มีพระคุณ เช่น พ่อ แม่ ครู ฯลฯ ตามอย่างเหมาะสมกับวัย และผู้รับการตอบแทนเมื่อมีโอกาส			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

### แบบประเมินด้านทักษะกระบวนการกลุ่ม

คำชี้แจง แบบประเมินฉบับนี้ใช้ประเมินทักษะกระบวนการกลุ่มในการปฏิบัติงานของผู้เรียน โดยครูผู้สอนและหรือผู้เรียน โดยพิจารณาว่าผู้เรียนแต่ละกลุ่มมีการปฏิบัติหรือไม่

ผู้ประเมิน ☐ ครูผู้สอน และ หรือผู้เรียน

กลุ่ม ที่	ชื่อ - สกุล	การปฏิบัติ อย่างมี ระเบียบ		การให้ความ ร่วมมือ			การแสดง ความคิดเห็น			วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่		คะแนน รวม	หมายเหตุ
		การแบ่งหน้าที่ในกลุ่ม	การปฏิบัติตามขั้นตอน	การปฏิบัติงานกิจกรรม	ความตั้งใจทำงาน	ความกระตือรือร้น	ความคิดริเริ่ม	การกล้าแสดงออก	การยอมรับความคิดเห็น	การเก็บรักษาอุปกรณ์	การรักษาความสะอาด		
คะแนน		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10	

หมายเหตุ ถ้าผู้เรียนเป็นผู้ประเมินเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม ให้ปรับคะแนนเต็มเหลือ 5 คะแนน





**แบบประเมินด้านเจตคติในการทำงานกลุ่ม (ประเมินตนเอง)**

ชื่อผู้รับการประเมิน .....เลขที่.....ชั้น.....

**คำชี้แจง** แบบประเมินนี้เป็นแบบประเมินการปฏิบัติงานของผู้เรียน โดยให้ผู้ประเมินพิจารณา การปฏิบัติงานของผู้รับการประเมินให้ตรงกับความเป็นจริงให้มากที่สุด โดยทำเครื่องหมาย ถูก (✓) ลงในช่องระดับคะแนน มีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

- |   |         |                      |
|---|---------|----------------------|
| 5 | หมายถึง | ปฏิบัติเป็นประจำ     |
| 4 | หมายถึง | ปฏิบัติบ่อย ๆ        |
| 3 | หมายถึง | ปฏิบัติเป็นครั้งคราว |
| 2 | หมายถึง | ปฏิบัติเพียงเล็กน้อย |
| 1 | หมายถึง | ไม่ปฏิบัติเลย        |

ข้อที่	การปฏิบัติงาน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	ออกความคิดเห็นในการทำงานกลุ่ม					
2	เป็นผู้อาสาปฏิบัติงานในกลุ่ม					
3	ช่วยกันคว่ำและทำงานกลุ่มอย่างใกล้ชิดตั้งแต่ต้นจนเสร็จงาน					
4	มีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานกลุ่ม					
5	ช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่มแม้ไม่ใช่หน้าที่ของตน					
6	ปฏิบัติงานตามข้อตกลงในกลุ่ม					
7	พอใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม					
8	ปฏิบัติตามกฎข้อระเบียบของกลุ่ม					
9	รักษาความสะอาดอุปกรณ์และสถานที่					
10	เมื่อมีนัดทำงานกลุ่มจะมาตรงเวลา					
รวมคะแนน 50 คะแนน						
คะแนนเฉลี่ย (5)						

## แบบประเมินด้านกระบวนการ “นำเสนอผลงาน”

[illegible]

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

## เกณฑ์การให้คะแนนการประเมินด้านกระบวนการ “การนำเสนอผลงาน”

### 1. ด้านเนื้อหา

- ระดับ 4 หมายถึง เนื้อหาถูกต้องครบถ้วน
- ระดับ 3 หมายถึง เนื้อหาถูกต้องแต่ขาดประเด็นย่อยบางประเด็น
- ระดับ 2 หมายถึง เนื้อหาถูกต้องแต่ขาดประเด็นสำคัญ
- ระดับ 1 หมายถึง เนื้อหาส่วนใหญ่ไม่ถูกต้อง

### 2. ความสามารถในการนำเสนอ

- ระดับ 4 หมายถึง นำเสนอถูกต้องครบถ้วน เน้นประเด็นสำคัญ
- ระดับ 3 หมายถึง นำเสนอถูกต้องครบถ้วน ไม่เสนอประเด็นให้ชัดเจน
- ระดับ 2 หมายถึง นำเสนอไม่ค่อยถูกต้อง ไม่มีประเด็นชัดเจน
- ระดับ 1 หมายถึง นำเสนอผิดพลาด

### 3. การรักษาเวลาและการนำเสนอ

- ระดับ 4 หมายถึง นำเสนอราบรื่น มีการทำงานเป็นทีม แบ่งเวลาเหมาะสม
- ระดับ 3 หมายถึง นำเสนอราบรื่น การทำงานเป็นทีมไม่สอดคล้องกัน
- ระดับ 2 หมายถึง นำเสนอเสร็จทันเวลา แต่ขั้นตอนนำเสนอไม่เป็นระบบ
- ระดับ 1 หมายถึง นำเสนอเพียงผู้เดียว

### 4. การตอบคำถามและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

- ระดับ 4 หมายถึง แก้ปัญหาได้ดี และสามารถตอบปัญหาได้ตรงประเด็น
- ระดับ 3 หมายถึง แก้ปัญหาได้ดี และตอบปัญหาได้ไม่ค่อยตรงประเด็น
- ระดับ 2 หมายถึง แก้ปัญหาได้เล็กน้อย ครูต้องให้ความช่วยเหลือบ้าง
- ระดับ 1 หมายถึง แก้ปัญหาและตอบปัญหาไม่ได้

### 5. บุคลิกภาพ

- ระดับ 4 หมายถึง พุดชัดเจน มีความเชื่อมั่นในการนำเสนอ
- ระดับ 3 หมายถึง พุดเสียงเบา แต่มีความเชื่อมั่นในการนำเสนอ
- ระดับ 2 หมายถึง ไม่ค่อยมั่นใจในการนำเสนอ
- ระดับ 1 หมายถึง ไม่มั่นใจและพูดตะกุกตะกักบ่อย

### แบบประเมินโครงงาน

#### แบบประเมินผลการคิดแก้ปัญหา ประเภทโครงงาน

ครูและผู้เรียนร่วมกันกำหนดปัญหาขึ้นมา ซึ่งเป็นปัญหาที่เหมาะสมกับผู้เรียนและเนื้อหาที่กำหนด แล้วให้ผู้เรียนค้นคว้าทำโครงงานตามหัวข้อที่กำหนด โดยมีแบบประเมินดังนี้

ชื่อโครงงาน.....

ประเภทโครงงาน ตามสาระการเรียนรู้.....

ชื่อผู้ทำโครงงาน 1 .....

2 .....

3 .....

รายการ	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
<b>1. สาระของโครงงาน</b> 1.1 สัมพันธ์ของชื่อเรื่องกับเนื้อหา 1.2 ชื่อเรื่องชัดเจน น่าสนใจ 1.3 สาระของโครงงานครบถ้วน ชัดเจน 1.4 การดำเนินโครงงานมีความเหมาะสม 1.5 แหล่งข้อมูลมีความเหมาะสม 1.6 เป็นโครงงานที่สร้างสรรค์ และมีประโยชน์					
<b>2. การทำงานและวิธีการนำเสนอข้อมูล</b> 2.1 การร่วมมือในการทำงานกลุ่ม 2.2 การทำงานมีระบบ เป็นขั้นตอน 2.3 การแบ่งงาน หน้าที่การทำงานเหมาะสม 2.4 วิธีการนำเสนอข้อมูลเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ 2.5 ความมั่นใจในการนำเสนอข้อมูล 2.6 การนำเสนอชัดเจน น่าสนใจ น่าติดตาม					

ความคิดเห็นเพิ่มเติม.....

### แบบประเมินโครงการ

#### เรื่อง การตั้งปัญหาและหัวข้อโครงการ

**คำชี้แจง** การให้คะแนนตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดให้ครอบคลุมผลการปฏิบัติงาน

กลุ่มที่.....ชื่อกลุ่ม.....ชั้น.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ที่	รายการประเมิน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	ผู้เรียนใช้ทักษะการสังเกตสิ่งต่างๆ ในการเรื่องที่อ่าน					
2	ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆ อย่างมีความสุข					
3	ผู้เรียนเกิดความสงสัยเกี่ยวกับข้อมูลจากเรื่องที่ศึกษา					
4	ผู้เรียนสามารถจำแนกปัญหาที่สงสัยเป็นรายด้านต่างๆ ได้					
5	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดหัวข้อโครงการ					
รวม						

#### เกณฑ์การพิจารณาคะแนน

มากที่สุด	5 หมายถึง	สามารถปฏิบัติงานในรายการนั้นๆ ด้วยกันทุกคน
มาก	4 หมายถึง	สามารถปฏิบัติงานในรายการนั้นๆ ไม่ครบถ้วนเพียงบางคน
ปานกลาง	3 หมายถึง	สามารถปฏิบัติงานในรายการนั้นๆ ไม่ครบถ้วนเพียง 2 คน
น้อย	2 หมายถึง	สามารถปฏิบัติงานในรายการนั้นๆ ไม่ครบถ้วนเพียง 3 คน
น้อยที่สุด	1 หมายถึง	สามารถปฏิบัติงานในรายการนั้นๆ ไม่ครบถ้วนทุกคน

#### เกณฑ์การพิจารณาผ่าน

รวมกันทั้งหมด = 25 คะแนน

เกณฑ์การพิจารณาผ่าน คือ ร้อยละ  $60 = 15$  คะแนน

## เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. การวัดและประเมินผลอิงมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.). 2548.
- \_\_\_\_\_. การวัดและประเมินผลอิงมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.). 2548.
- เครือวัลย์ เผ่าผึ้ง. การพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนเพื่อความสำหรับครูภาษาไทย. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2548.
- \_\_\_\_\_. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพฯ : ไอเดีย สแควร์. 2540.
- ทิสนา แคมมณี. ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2548.
- ทดสอบทางการศึกษา, สำนักงาน, กระทรวงศึกษาธิการ. การประเมินผลการศึกษาในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. 2544.
- สนิท สัตโยภาส. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดระดับสูง. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่. 2549.
- สุวิทย์ มูลคำ. ครบเครื่องเรื่องการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์. 2547.
- สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ. วิธีการจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์. 2547.



## คณะผู้จัดทำ

### ที่ปรึกษา

นายชูเกียรติ	ด้านธนทรัพย์	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1
นายสุภูมิ	พรหมแสน	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1
นายนิพล	เมืองชมภู	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1
นายณพคุณ	จันทะวงศ์	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตาม ฯ สพป.พะเยา เขต 1

### ผู้รับผิดชอบโครงการ และผู้เขียน

นางกิตติมา	จันทร์บรรจง	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สพป.พะเยา เขต 1
------------	-------------	---

### ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษเอกสาร

ดร.เกตุมณี	มากมี	อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
น.ส.รัตนทิพย์	เอื้อชัยสิทธิ์	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สพป.นันทบุรี เขต 1
นางศรีนวล	คงสมพงษ์	ครูเชี่ยวชาญ สพป.พะเยา เขต 1

### ผู้พิสูจน์อักษร

น.ส.สุพิน	ไชยจำเริญ	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สพป.พะเยา เขต 1
น.ส.กัชรินทร์	มหาวงศ์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สพป.พะเยา เขต 1
นางจุฑารัตน์	ธราเวชรักษ์	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโป่ง สพป.พะเยา เขต 1
นางจริยา	ณ ลำปาง	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน สพป.พะเยา เขต 1

### ผู้ออกแบบปกและตกแต่งภาพประกอบ

นางสาวศิริวรรณ	ไชยวงศ์	ครูโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 46 (ดอกคำใต้) สพป.พะเยา เขต 1
----------------	---------	--

